ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРИГОР'ЄВ ГЕННАДІЙ СТЕПАНОВИЧ

УДК 330.101.5:351.72:005.44

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ

спеціальність: 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Львів – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі теоретичної та прикладної економіки Львівського торговельно-економічного університету Центральної спілки споживчих товариств України

Науковий консультант доктор економічних наук, професор
Сафонов Юрій Миколайович,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Міністерства освіти і науки України, професор кафедри макроекономіки та державного управління

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Вовчак Ольга Дмитрівна,
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування;

доктор економічних наук, професор
Коваленко Микола Андрійович,
Херсонський національний технічний університет
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування;

доктор економічних наук, професор
Черничко Тетяна Володимирівна,
Мукачівський державний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри фінансів

Захист відбудеться «03» травня 2018 р. об 11^{00} годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.840.01 Львівського торговельно-економічного університету за адресою: 79005, м. Львів, вул. М. Туган-Барановського, 10, ауд. 314.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Львівської торговельно-економічного університету за адресою: 79005, м. Львів, вул. М. Туган-Барановського, 10, ауд. 109.

Автореферат розісланий « _____» квітня 2018 р.

В.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради Б. Б. Семак

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державне регулювання національної економіки – це вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання і ринкову кон'юнктуру з метою забезпечення відповідних умов функціонування макроекономічного середовища з урахуванням ринкових принципів.

У сучасних геополітичних умовах достатньо кардинально змінилася роль державних інституцій у регулюванні соціальної та фінансово-економічної динаміки у національному макроекономічному середовищі. В умовах міжнародного агресивного середовища до державних інституцій пред'являються нові пріоритети, обумовлені необхідністю адекватної результативності їх діяльності з метою вирішення завдань соціального та економічного розвитку національного середовища під впливом факторів глобалізації світового простору. Глобалізаційні процеси мають значний вплив на соціальне й фінансово-економічне зростання і розвиток національного макроекономічного середовища. В умовах подальшого посилення взаємозалежності у міжнародному середовищі, повільного та нестійкого економічного росту, низьких цін на сировинні товари та нестабільність міжнародної фінансової системи, ускладнюються можливості країнам що розвиваються та перспективи отримати потенційні вигоди від глобалізації.

В умовах європейського орієнтиру розвитку макроекономічного середовища України, об'єктивна та обов'язкова необхідність державного регулювання сегментних пропорцій національної економіки пов'язана з неадекватністю фінансово-економічної структури країни довготривалій меті забезпечення сталого фінансово-економічного та соціального зростання. Сформовані в структурі національної економіки диспропорції збільшують ризики зниження темпів зростання позитивних індикаторів макроекономічного середовища. Державне регулювання сегментної структури національної економіки та її основних пропорцій охоплює правові, організаційні, фінансові, економічні та соціальні аспекти. Стратегічною метою державного регулювання сегментної структури національної економіки в умовах трансформації та агресивної політики зовнішнього оточення є забезпечення сталого фінансово-економічного зростання і підвищення соціального добробуту суспільства. З урахуванням зазначених аспектів, дослідження теоретико-методологічних питань державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації є актуальним та необхідним завданням.

Відповідно, проблематика державного регулювання національної економіки та її сегментів стала предметом багатьох наукових досліджень, зокрема, О. Амоші, Б. Андрушківа, Х. Амстронга, Ю. Бажала, Б. Біренбераг, С. Васькова, О. Веклич, О. Вовчак, Л. Головко, Л. Дідківської, П. Друкера, В. Геєця, М. Коваленка, А. Єпіфанової, Е. Лібанової, Д. Ільченко, А. Кругляка, Г. Ляшенко, А. Мазур, А. Маддісона, Мамутова, В. Мунтіяна, І. Михасюка, С. Мочерного, Н. Нижника, А. Никифорова, І. Розпутенко, Ю. Сафонова, Дж. Стігліца, М. Тимчука, Р. Фатхундінова, Т. Черничко, Л. Швайки, Р. Хейлбронера та інших. Деякі аспекти теоретико-методологічного фундаменту системи регулювання

трансформаційних процесів в Україні відображені в працях українських науковців-управлінців: В. Апопія, М. Барни, Б. Буркинського, Л. Волощук, А. Гальчинського, О. Кузьміна, Е. Кузнєцова, О. Коваленко, Є. Масленнікова, М. Меркулова, Б. Мізюка, Б. Семака, О. Побережець та інших.

Зважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням державного регулювання національної економіки, практично відсутні розробки щодо методологічних та практичних засад державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації. Дисертаційна робота спрямована на розв'язання науково-прикладної проблеми, яка полягає у відсутності системного підходу у державному регулюванні фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації, що відповідним чином обумовило вибір теми дослідження, його мету, завдання, об'єкт, предмет, методи та структуру.

Зв'язок наукової роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою науково-дослідної роботи кафедри теоретичної та прикладної економіки Львівського торговельно-економічного університету «Трансформація економічного розвитку за умов глобалізації» (номер державної реєстрації 0118U000032, 2017-2021р.р.), – запропоновано екуменічний підхід до дослідження трансформаційних процесів в економіці; відповідно до плану наукових досліджень кафедри макроекономіки і державного управління Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» «Модернізація державного антикризового управління національною економікою» (номер державної реєстрації 0116U001426, 2016-2020 рр.), – запропоновано методику збалансованого розвитку в системі антикризового управління; «Антикризове управління публічним сектором в умовах макроекономічної нестабільності та загроз державності України» (номер державної реєстрації 0117U001196, 2016-2019 рр.), – сформовані концептуальні підходи до збалансованого розвитку в системі антикризового управління національною економікою; та відповідно до плану наукових досліджень Міністерства освіти і науки України у процесі виконання держбюджетної теми «Макроекономічне моделювання системної динаміки планування та управління системою вищої освіти: філософія і методологія» (номер державної реєстрації теми 0117U002531, 2017-2019 р.), – розроблено модель формування параметрів в системі макроекономічного планування; «Innovation Laboratories: using an open innovation learning platform & action research in enterprise education in order to enhance the engagement & innovative capabilities of Universities in Post-Socialist Societies» 530429-1- 2012-1-UK. Universiti of Bradford Scool of Management (United Kingdom) (2013-2015) – запропоновано сегмент навчальної платформи для економічних інновацій національної економіки; відповідно до наукової теми Maastricht University Assessing Macro-Economic, Policy and Political risks, in Emerging Markets (2015-2016 роки) – запропоновано концептуальну систему оцінки ризиків макросередовища; відповідно до плану досліджень University of Bergen (Norway) System Dynamics Modelling Process (GEO-SD304 01.09.2017-25.12.2017) – запропоновано оцінювання детермінант розвитку як інструменту макроекономічної стабільності.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка та обґрунтування теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації.

Досягнення мети роботи зумовило необхідність постановки та вирішення таких основних завдань:

– *узагальнити* теоретико-методологічні підходи до визначення сутності державного регулювання фінансово-економічних процесів, уточнити понятійно-категоріальний апарат та аргументувати теоретичний базис системи державного регулювання національної економіки;

– *сформувати* пріоритетні напрями державного регулювання сегментної структури національної економіки;

– *узагальнити* теоретико-методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів;

– *обґрунтувати* аналітичний інструментарій для державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації;

– *удосконалити* макроекономічне планування в системі державного регулювання;

– *розробити* методологічний базис стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації;

– *обґрунтувати* методичні підходи до забезпечення інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі;

– *розробити* методичне забезпечення діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів;

– *запропонувати* концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки;

– *розробити* концептуальний базис та методологічні домінанти щодо інформаційної відкритості національної економіки;

– *запропонувати* фінансово-економічний моніторинг у державному регулюванні національної економіки;

– *обґрунтувати* механізм державного регулювання фінансово-економічних процесів та розробити відповідну концептуальну модель.

Об'єктом дослідження є елементи державного регулювання фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному середовищі в умовах глобалізації.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу наукового дослідження становлять положення сучасних економічних концепцій державного регулювання та загальної теорії систем. Для розв'язання поставлених завдань було застосовано такі загальнонаукові та спеціальні методи та підходи: морфологічного аналізу – при уточненні понятійно-категоріального апарату дослідження; системно-структурний підхід – при вивченні теоретико-методологічних аспектів державного регулювання фінансово-економічних процесів та для формування системи

аналітичних інструментів; діагностичний підхід – для аналізу макроекономічного стану національної економіки; логіко-порівняльний метод – для обґрунтування понятійно-категоріального апарату системи державного регулювання фінансово-економічних процесів; емпіричний метод – для розроблення теоретико-методичних положень щодо забезпечення інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі. У роботі було використано абстрактно-логічний метод, функціональний, інтеграційний підходи, метод логіко-змістовного моделювання – при обґрунтуванні методичних підходів до забезпечення інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі; класифікаційно-аналітичний – для виявлення факторів впливу на систему державного регулювання фінансово-економічних процесів; функціональний синтез – при конструюванні концептуальної моделі механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів. У дослідженні використано графічний метод для наочного відображення теоретичних, методологічних та практичних аспектів дисертаційної роботи. *Статистичну і фактологічну основу* становлять чинні законодавчі акти та нормативно-правові документи центральних і місцевих органів влади, офіційна статистична інформація Державної служби статистики України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів України, наукові роботи та розробки провідних вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців-практиків із питань державного регулювання, результати власних наукових та аналітичних досліджень і розрахунків, офіційні публікації міжнародних організацій, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці та науковому обґрунтуванні теоретико-методологічного базису, методичних положень та рекомендацій щодо державного регулювання фінансово-економічних процесів, які забезпечать підвищення конкурентоспроможності та інноваційно-інвестиційної привабливості національної економіки в умовах глобалізації. Дослідження спрямоване на вирішення актуальних наукових проблем у галузі державного регулювання фінансово-економічних процесів через концепти еволюційної парадигми розвитку національного макроекономічного середовища в умовах глобалізації.

Найбільш значні наукові результати, що виносяться на захист:

вперше:

– сформовано концептуальний базис та методологічні положення щодо стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації, які передбачають комплексне дослідження конструктивного або деструктивного впливу факторів на фінансово-економічне становище національної економіки в перспективі, з метою формування раціональної стратегії державного регулювання фінансово-економічних процесів з урахуванням завдань забезпечення стабільного росту макроекономічних показників;

– запропоновано методичні підходи до забезпечення сталих інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі, які спрямовані на досягнення збалансованого фінансово-економічного розвитку національної

економіки на основі вертикально-горизонтальної інтеграції та синергетичного ефекту;

– запропоновано концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки та її функціональну модель, призначену для інформаційно-аналітичного супроводу системи державного регулювання фінансово-економічних процесів на основі комплексного інтердентального забезпечення, з метою з'ясування макроекономічної ситуації і прийняття ефективних стратегічних рішень у системі оперативного, тактичного та стратегічного державного регулювання макросистемою відповідного сегменту, що дозволить попередити або ідентифікувати на початковому етапі можливі ризики, пов'язані з національною економікою, і своєчасно вживати заходів щодо їх усунення або недопущення;

– розроблено концептуальну модель механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів, яка продукує багатокомпонентну систему узгодженості між взаємодіючими сегментами, що забезпечить цілеспрямований ефективний вплив суб'єктів на об'єкти державного регулювання за допомогою інструментального забезпечення, з врахуванням векторіальної спрямованості національної економіки;

удосконалено:

– систему аналітичних інструментів для державного регулювання фінансово-економічних процесів, яка, на відміну від існуючих, формується на основі системного та семантичного підходів впливу державних інституцій на сегменти національної економіки для використання у процесі формування стратегічних орієнтирів, що дозволить здійснювати ефективне державне регулювання національної економіки та її складових;

– наукові підходи до макроекономічного планування фінансово-економічного та соціального розвитку національного середовища в системі державного регулювання, які передбачають вибір специфічних стратегій і моделювання макроекономічних параметрів в системі державного регулювання, з метою забезпечення ефективного пріоритетного фінансово-економічного та соціального розвитку національної економіки на довгострокову перспективу з урахуванням векторів розвитку країни в умовах глобалізації та євроінтеграції;

– процес діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів, який доповнюється компонентами взаємопов'язаних елементів, що орієнтовані на пізнання фінансових, економічних та соціальних протиріч у макроекономічному середовищі країни, це санкціонуватиме виявлення патологічних змін та вплив факторів розвитку фінансово-економічних процесів, у тому числі, відхилень від запланованих макроекономічних параметрів, забезпечить розробку заходів щодо їх вирішення з урахуванням пріоритетного розвитку національної економіки;

– концептуальний базис та методологічні положення щодо транспарентності національної економіки, який, на відміну від існуючих, передбачає застосування структурно-логічної моделі транспарентності національної економіки, функціонування якої супроводжується відповідними принципами, критеріями та

обмеженнями, що забезпечить підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу державних інституцій та підвищить рівень довіри до національної економіки, зокрема кредитний рейтинг, покращить внутрішній та зовнішній інвестиційно-інноваційний клімат у державі;

– підходи до формування системи фінансово-економічного моніторингу у державному регулюванні національної економіки, які передбачають застосування заданих елементів, кожен з яких виконує відповідну роль і забезпечує виконання поставлених завдань, з метою отримання аналітичних даних, які формуються через систему макроекономічних індикаторів та рейтингів, на основі яких здійснюється розробка стратегічних напрямків державного регулювання національної економіки;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат системи державного регулювання національної економіки доповнено категорією «державне регулювання фінансово-економічних процесів», під яким розуміється сегментний цілеспрямований вплив державних інституцій на діяльність суб'єктів макроекономічного середовища, враховуючи стабільні умови функціонування ринкового механізму;

– обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання сегментної структури національної економіки, фундаментом якої є збалансована сучасна система економічних відносин та інтересів, що притаманно міжнародному середовищу, які забезпечать прогресивну динаміку сегментних структурних змін у взаємозв'язку зі стійким економічним та соціальним розвитком національного макроекономічного середовища;

– теоретико-методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів, що, на противагу існуючим, передбачають розвиток інноваційно-інвестиційної орієнтовної функції державного регулювання національної економіки та її сегментів, з метою стимулювання та забезпечення інноваційної й інвестиційної активності у розвитку потенціалу національної економіки в контексті фінансово-економічних процесів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні та методологічні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик та рекомендацій щодо державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації.

Найбільш суттєву практичну цінність мають такі науково-прикладні розробки та рекомендації: концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки та її функціональна модель; процес діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів; підходи до формування системи фінансово-економічного моніторингу у державному регулюванні національної економіки; концептуальна модель механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів.

Окремі авторські рекомендації реалізовані на загальнонаціональному та регіональному рівнях. Матеріали дисертаційної роботи прийняті до використання:

– Комітетом Верховної Ради України з питань економічної політики (довідка № 129-17-19 від 18.04.2017 р.). Пропозиції автора дослідження використовуються у процесі доопрацювання проектів законів з питань підтримки суб'єктів господарської діяльності;

– Міністерством економічного розвитку і торгівлі України (довідка № 29/12-19 від 18.01.2018 р.). Запропоновано внесення зміни до статті 18 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» щодо оплати праці керівників суб'єктів господарської діяльності державного сектору економіки (номер реєстрації 7540 від 01.02.2018);

– Національним банком України (Свідоцтво від 10.11.2016 року). Запропоновано фінансово-економічні аспекти у процесі реалізації монетарної політики України;

Результати дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі вищих навчальних закладів України (довідка МОН України №1/4-1718 від 12.04.2017 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до розробки методологічних і методико-прикладних положень щодо державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації. Наукові результати, що викладені в дисертації, розроблені автором особисто. З наукових публікацій, виданих у співавторстві, у роботі використані лише ті положення, які становлять індивідуальний внесок автора, про що зазначено в переліку публікацій, вказаних в авторефераті. Матеріали та висновки кандидатської дисертації при підготовці цієї роботи не використовувались.

Апробація результатів дисертації. Матеріали дисертаційного дослідження апробовано у програмах розвитку, методичних розробках, рекомендаціях і пропозиціях, викладено у статтях, впроваджено у навчальний процес. Основні наукові, теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях, зокрема: «Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів» (м. Одеса, 2017 р.); «Fundamentals of Dynamic Social Systems» (Bergen, Norway, 2017) «Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні» (м. Київ, 2017р.); «Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України» (м. Луцьк, 2016 р.); «Маркетинг на міжнародних ринках товарів і послуг: глобальні аспекти» (м. Порпад, Словаччина, 2016 р.); «Macroeconomic processes in the state» (Maastricht Summer School, 2015); «Пріоритети нової економіки знань в XXI сторіччі» (м. Дніпропетровськ, 2015р.); «Innovations in the national economies of European countries» (University of Aristotle of Thessaloniki, 2014), «Financial and economic processes in Estonia and Ukraine» (Tallinn University of Technology, 2014 р); "Транзитний потенціал країни, як чинник її глобальних переваг» (25-27 травня 2011 р.)

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 36 наукових праць, у тому числі: 5 монографій (1 одноосібна), 25 статей у наукових фахових

виданнях України, у т.ч. 3 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз; 2 статті – у зарубіжних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз; 6 – за матеріалами наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить – 58,94 д.а., з яких особисто автору належить 49,88 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Загальний обсяг дисертації становить 481 сторінки, її основний зміст викладений на 364 сторінках основного тексту, який складається зі вступу, п'яти розділів і висновків. Дослідження містить 23 таблиці на 14 сторінках, 31 рисунок на 18 сторінках, перелік використаних джерел із 442 найменувань на 49 сторінках та 7 додатків на 7 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми та розкрито її зв'язок з науковими концепціями, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості щодо їх апробації.

У першому розділі – **«Теоретико-методологічні основи державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації»** – досліджено теоретико-методологічні основи державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації, розглянуто інструментальне забезпечення системи державного регулювання фінансово-економічних процесів, запропонована стратегічна суб'єктивність державного регулювання національного макроекономічного середовища.

В умовах сьогодення фінансово-економічні процеси окремих держав повинні підлаштовуватися до глобальних вимог для забезпечення не тільки сталого розвитку національного макроекономічного середовища, але й для укріплення позицій у міжнародному просторі та внутрішньогосподарських зв'язків, що відповідно, підвищує значущість державного регулювання даної сфери. За підсумками дослідження визначено, що глобалізація фінансово-економічних процесів характеризується окремими факторами, а саме: якісними змінами на світовому ринку позичкового капіталу; інформаційними трансформаціями та технологічними інноваціями у виробництві, будівництві, транспорті тощо; розвитком технологій виробничого та управлінського характеру; поширенням міжнародної кооперації та розподілу праці з поступовою побудовою міжнаціональних економічних та технологічних ланцюжків; становленням та розвитком нових корпоративних сегментів національної економіки, значне посилення їх ролі; тісними взаємодіями між національними та глобальними економічними процесами.

Обґрунтовано, що зниження ролі державних бар'єрів на шляху руху фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів та зростання ролі державного регулювання розширює процес формування єдиного економічного, фінансового та гуманітарного простору. При цьому посилення ролі міжнародних економічних і фінансових організацій, спостерігається саме в період розвитку глобалізації. За підсумками досліджень, визначено, що фінансово-економічні процеси – це сукупність послідовних динамічних змін окремих стадій розвитку фінансових та

економічних систем з урахуванням ринкових закономірностей, загальних потреб суспільства та дієвості сучасних фінансово-економічних інструментів впливу на відповідні сегменти мікро-, мезо та макросередовища. Автором доведено, що фінансово-економічні процеси характеризуються: наявністю фінансово-економічних суб'єктів та взаємовідносин між ними в окремому інституціональному середовищі; досягненням загального результату щодо реалізації суспільних інтересів (підвищення добробуту населення, покращення рівня економічних індикаторів): синхронізацією окремих економічних процесів, враховуючи векторіальну спрямованість національної економіки держави. У дослідженні запропоноване авторське бачення функціонування фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації (рис. 1).

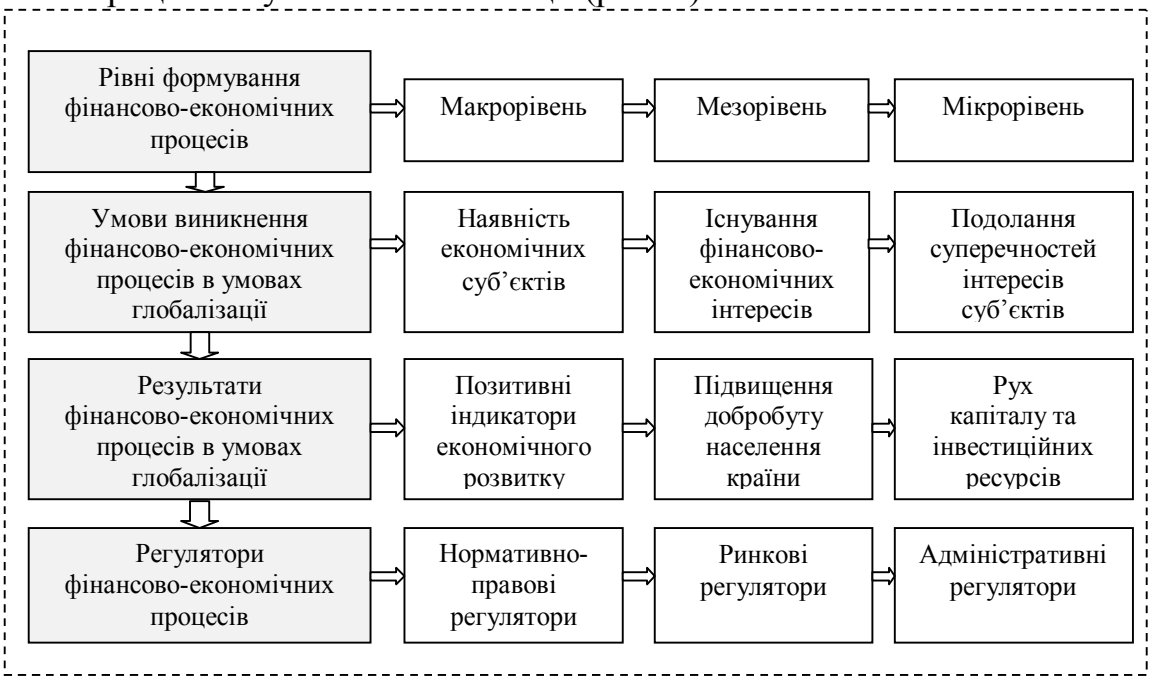

Рис. 1. Функціонування фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації
(*Джерело: розроблено автором)*

Дослідження генезису парадигм та теорій державного регулювання дозволило визначити, що державне регулювання фінансово-економічних процесів представляє собою сегментний цілеспрямований вплив державних інституцій на діяльність суб'єктів макроекономічного середовища, враховуючи стабільні умови функціонування ринкового механізму. Основна мета державного регулювання – дотримання пріоритетної лінії державної політики щодо фінансово-економічного та соціального зростання індикаторів національного макроекономічного середовища, враховуючи векторіальну спрямованість на євроінтеграцію.

Державне регулювання фінансово-економічних процесів функціонує перш за все, як упорядкована система, тому доцільно розглядати послідовність регулювання процесів в економіці з позицій системного підходу. Автором визначено, що система державного регулювання фінансово-економічних процесів – це сукупність взаємопов'язаних, збалансованих елементів, які забезпечують цілеспрямований вплив на поведінку ринкового середовища з метою реалізації

пріоритетних завдань щодо концепції фінансово-економічного та соціального розвитку і захисту інтересів суспільства з урахуванням ресурсного потенціалу країни. Складовими зазначеної системи є цілі, завдання, принципи, функції державного регулювання, а також суб'єкти, які здійснюють за допомогою методів та інструментів вплив на об'єкти, враховуючи зовнішні та внутрішні фактори та спрямовуючись на відповідний результат, а саме: розвиток національної економіки, позитивний рух капіталу, підвищення стійкості фінансового розвитку та зростання добробуту населення країни (рис. 2).

Рис. 2. Система державного регулювання фінансово-економічних процесів
(*Джерело: розроблено автором)*

Визначено, що розвиток національної економіки можливий за рахунок ефективного державного регулювання, яке забезпечується відповідними методами, засобами, умовами та наповнюється спеціалізованим інструментарієм (рис. 3).

Для інтегральної оцінки ефективності державного регулювання сегментів макроекономічного середовища запропоновано коефіцієнт ефективності державного регулювання, що ґрунтується на методі головного критерію та обчислюється за формулою:

$$\begin{cases} EF_{др} = \dfrac{EF_{ф.е.} + EF_{соц.} + EF_{екол.}}{V_{ф.е.} + V_{соц.} + V_{екол.}} \\ EF_{ф.е.} \to \max,\ EF_{соц.} \to \max,\ EF_{екол.} \to \max \\ V_{ф.е.} \to \min,\ V_{соц.} \to \min,\ V_{екол.} \to \min \end{cases} \quad (1)$$

де $EF_{др}$ – ефективність державного регулювання, млн. грн.; $EF_{ф.е.}$ – ефективність фінансово-економічних процесів, млн. грн.; $EF_{соц.}$ – ефективність соціальних процесів, млн. грн.; $EF_{соц.}$ – ефективність екологічних процесів, млн. грн.; $V_{ф.е.}, V_{соц.}, V_{екол.}$ – витрати відповідних процесів, млн. грн.

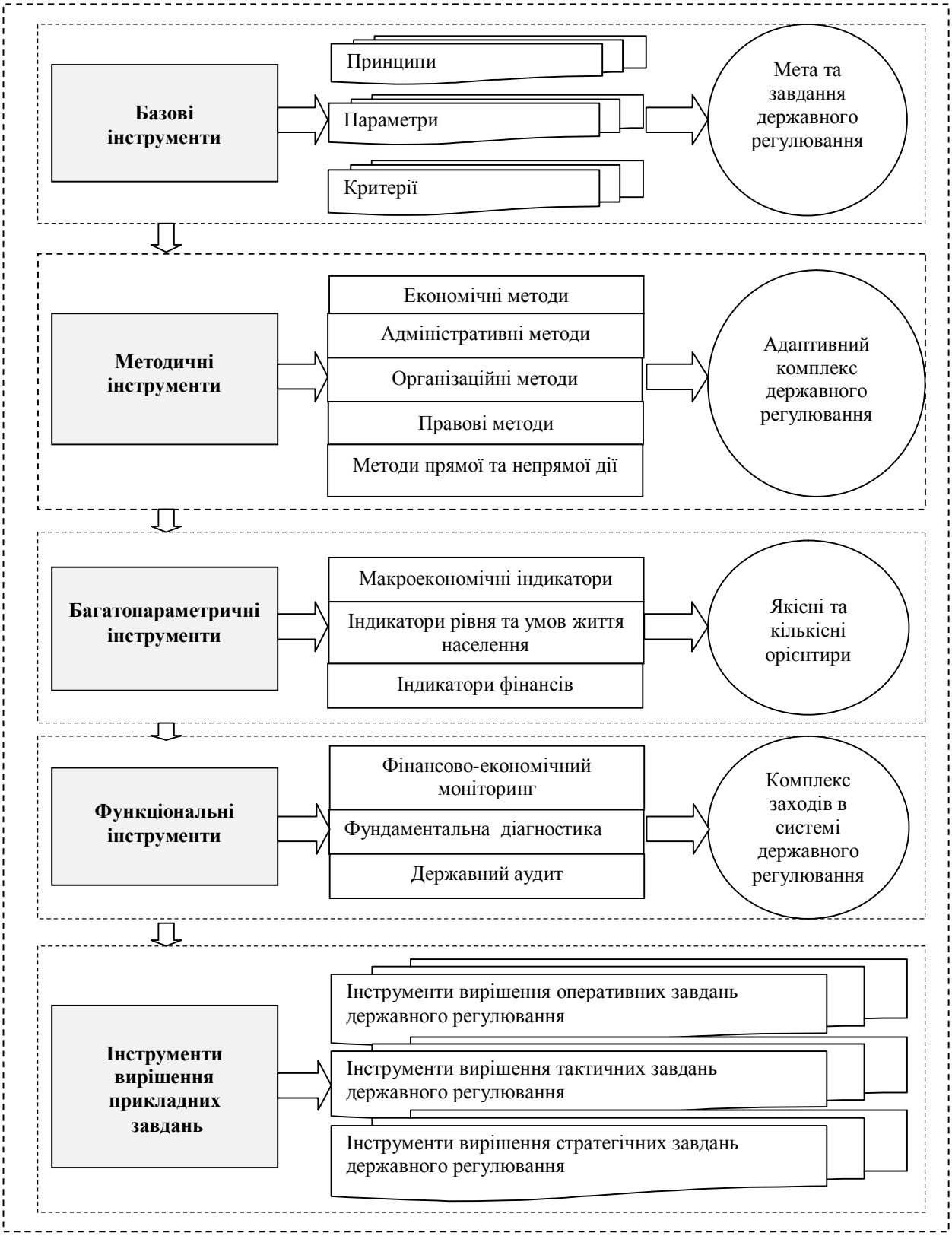

Рис. 3. Інструментальне забезпечення системи державного регулювання фінансово-економічних процесів (*Джерело: розроблено автором)*

Використовуючи системний процесно-проектний підхід і результати системного дослідження сутності й функцій держави в національній економіці,

автором розроблена модель функціонування національного макроекономічного середовища за участю держави (рис. 4).

Рис. 4. Модель функціонування національного макроекономічного середовища за участю держави (*Джерело: розроблено автором)*

Міжнародний досвід реорганізації системи державного регулювання підтверджує що перехід від інкрементализму до підприємницької поведінки в макроекономічному середовищі пов'язаний з трансформаційними змінами, наприклад, переорієнтацією розвитку національної економіки, військовими діями і значними витратами часу і ресурсного забезпечення. Акцентуємо, що для суспільства зазначений перехід психологічно та надзвичайно несприятливий, бо потребує перерозподілу владних повноважень та відповідних перетворень.

У другому розділі – **«Аналітичне дослідження макроекономічного стану національної економіки»** проведено аналіз макроекономічних показників національної економіки в умовах глобальної турбулентності, досліджено трансформаційні процеси у державному регулюванні національної економіки, досліджено національні та міжнародні аспекти державного регулювання макроекономічного середовища країни, сформовані пріоритетні напрями державного регулювання сегментної структури національної економіки.

Аналітичне дослідження пріоритетних макроекономічних показників та індикаторів надає можливість зорієнтуватися у фінансово-економічних та соціальних процесах, які відбуваються у національній економіці, оцінити дію державних інституцій у сфері економічної, фінансової та соціальної політики, сформувати стратегічні орієнтири щодо розвитку національного макроекономічного середовища.

Під впливом факторів глобалізації, узагальнюючою макроекономічною проблемою є проблема макроекономічної нестабільності та її циклічність. У ринковому середовищі періодично спостерігаються фінансово-економічні кризи

(1998, 2008, 2014-2015 роки), які впивають на стан і розвиток національної економіки та її складових. У 2016-2017 роках, уперше після кризових 2014-2015 рр., макроекономічне середовище України продемонструвало позитивні показники економічного зростання національної економіки. Основні показники національного макроекономічного середовища України сформовані в табл. 1. Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах за 2017 рік має прогнозне значення. Аналіз динаміки реального та номінального ВВП чітко показує відновувальні процеси у національній економіці.

Таблиця 1

Основні показники національного макроекономічного середовища за 2011-2017 рр.

Показник	Роки						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8
Валовий внутрішній продукт у цінах попереднього року, млн. грн.	1138338	1303094	1404293	1369190	1431826	2037084	2445587
Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах, млн. грн.	1299991	1405669	1465198	1586915	1988544	2385367	2924477
Індекси-дефлятори ВВП	114,2	107,2	104,3	115,9	138,9	117,1	119,58
Доходи населення України, млн. грн.	1266753	1457864	1548733	1516768	1735858	1989771	2387725
Заробітна плата, млн. грн.	529133	609394	630734	615022	677003	836766	1087795
Витрати населення на придбання товарів та послуг, млн. грн.	1030635	1194791	1304031	1316757	1553757	1815142	2268927
Індекс споживчих цін, %	8,0	0,6	-0,3	12,1	48,7	13,9	14,4
Середня заробітна плата в розрахунку на одного штатного працівника, грн.	2647	3041	3282	3480	4195	5183	7104
Індекси реальної заробітної плати, %	108,7	114,4	108,2	93,5	79,8	109,0	119,1
Доходи банківського сектору, млн. грн.	142778	150449	168888	210201	199193	190691	178235
Витрати банківського сектору, млн. грн.	150486	145550	167452	263167	265793	350078	202595
Чистий фінансовий результат банківського сектору, млн. грн.	-7708	48919	1436	-52966	-66600	-159388	-24360
Зведений бюджет України, млн. грн..	398553,6	445525,3	442788,7	456067,3	652031	782748,5	1016788,3
Платіжний баланс України, в млн. дол. США	-4175	2023	-2455	-13307	849	1346	2566
Державний зовнішній борг, млн. грн.	195806	208919	223016	486027	826270	980185	1080310
Державний внутрішній борг, млн. грн.	161467	190299	256960	461004	508001	670646	753399

(*Джерело: сформовано автором)*

Платіжний баланс України за останні три роки також засвідчив позитивну динаміку (рис. 5.). У 2015 році він склав 849 млн. дол. США, у 2016 році збільшився на 159 %, а у 2017 – на 191 %. На платіжний баланс країни негативно впливає дефіцит поточного рахунку, де основним негативним індикатором виступає імпорт товарів, який постійно збільшується. Загалом обсяг експорту

товарів за 2017 рік збільшився на 18,82 %, імпорт – на 21,07 %. Позитивним фактором, який впливає на платіжний баланс є помітне збільшення експорту послуг за рахунок ІТ-послуг, авіаційного та трубопровідного транспорту (збільшення на 13,12 %).

Відновлення економічного зростання національної економіки спростило досягнення макроекономічної стабільності в країні. Але, високий рівень відкритості національного макроекономічного середовища обумовлює значущість впливів на фінансово-економічний розвиток країни з боку глобальних фінансових та економічних трендів.

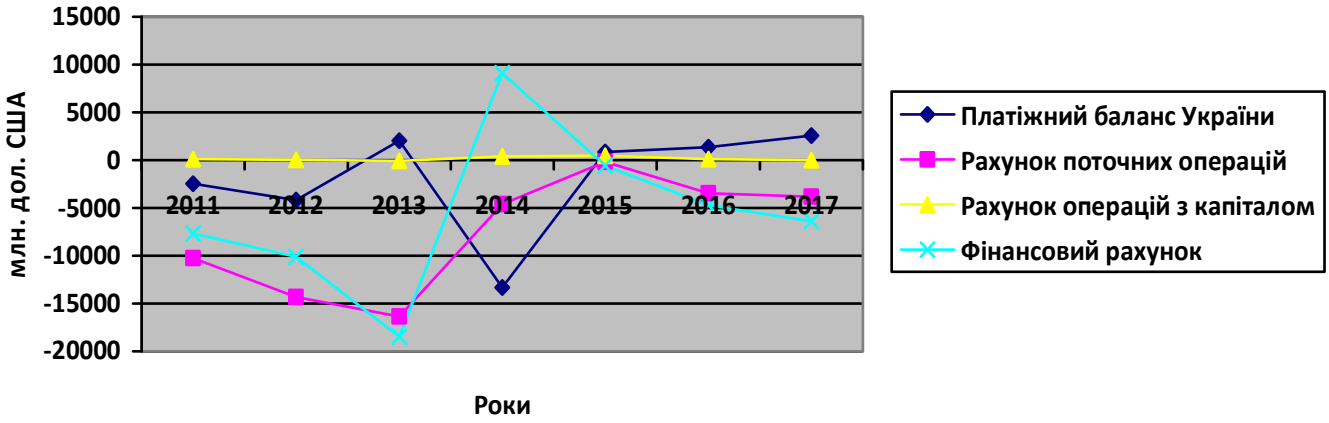

Рис. 5. Платіжний баланс України за 2011-2017 р.р.
(*Джерело: розроблено автором)*

Обґрунтовано та доведено, що активні трансформаційні процеси 2014-2017 років виокремлюють наступні зміни: зменшення обсягу прямого державного інституційного втручання при вимозі підвищення якості цього втручання, використовувати сучасний інструментарій забезпечення керованості; підвищення здатності державних інституцій забезпечити належні умови для розвитку конкурентоспроможності у національному макроекономічному середовищі; концентрація уваги на якість роботи державних інституцій, з особливим акцентом на задоволення запитів представників суспільства; кількісне й якісне удосконалення інструментів соціальної політики, особливо у зв'язку з міжнародними міграційними процесами; посилення коригуючої функції системи державного регулювання – коригування розподілу ресурсів в національній економіці з метою забезпечення європейських соціально-економічних умов життя населення країни.

Забезпечити реалізацію трансформаційних перетворень у системі державного регулювання необхідно шляхом здійснення послідовної реформи, через зміни якості регулювання, надання єдиного логічного характеру, забезпечуючи ефективність державного регулювання за рахунок використання сучасних ефективних методів, моделей або механізмів регулювання, адекватних в умовах процесу глобалізації з урахуванням національних особливостей, тенденцій і обмежень розвитку національного макроекономічного середовища. Головною

метою трансформаційних перетворень в Україні є створення сприятливих умов для розвитку національної економіки та прискорення процесу інтеграції нашої країни у міжнародний господарський комплекс, набуття досвіду міжнародного співробітництва й вступу до Європейського Союзу.

Підвищення ефективності державного регулювання макроекономічного середовища постійно вимагає формування сучасних принципів і визначення нових напрямів державного регулювання сегментних структурних перетворень в умовах трансформації. Національна економіка достатньо глибоко інтегрована у систему міжнародного поділу праці, тому кон'юнктура світового ринку є одним з визначальних індикаторів її розвитку. Основні шляхи підвищення ефективності державного регулювання сегментної структури національної економіки запропоновані автором дослідження на рис. 6.

Рис. 6. Основні шляхи підвищення ефективності державного регулювання сегментної структури національної економіки (*Джерело: розроблено автором)*

Пріоритетними напрямами системи державного регулювання, які забезпечать прогресивну динаміку сегментних структурних змін у взаємозв'язку зі стійким економічним та соціальним розвитком макроекономічного середовища є: підтримка макроекономічних умов, необхідних для динамічного та стійкого економічного та соціального зростання; забезпечення високого рівня накопичень і трансформації їх в інвестиційні ресурси; підтримка всебічного інституційного забезпечення сегментних структурних перетворень макроекономічного

середовища; підтримка та розвиток ринкової інфраструктури; державне забезпечення розвитку соціального компоненту національної економіки. В основі формування сучасної прогресивної моделі сегментної структури національної економіки має бути сучасна система економічних відносин та інтересів, які притаманні міжнародному середовищу і базуватися на високому рівні ефективних власників.

У третьому розділі – **«Формування інструментарію в системі державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації»** запропоновані та обґрунтовані наукові підходи до формування системи фінансово-економічного моніторингу у державному регулюванні національної економіки, розроблено концептуальний базис та методологічні положення щодо макроекономічного планування фінансово-економічного та соціального розвитку національного середовища в системі державного регулювання, досліджено процес діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів, досліджені теоретичні аспекти державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки в умовах глобалізації.

Сучасні зміни в системі державного регулювання національної економіки потребують підвищення ефективності спостереження за відповідними процесами з урахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Необхідність детальної оцінки та аналізу стану національної економіки потребує формування системи моніторингу, яка повинна бути наповнена відповідним інструментарієм.

У дослідженні доведено, що фінансово-економічний моніторинг у системі державного регулювання національної економіки – це інформаційно-аналітична діяльність, яка базується на сучасних технологіях збору, систематизації та обробки даних щодо стану відповідних об’єктів управління в межах регулювання національною економікою в умовах глобалізації. Сутність фінансово-економічного моніторингу розкривається за допомогою системи процедур щодо збору, групування, систематизації, обробки, зберігання, оцінки та моделювання економічної інформації про стан фінансово-економічних та соціальних процесів, явищ, подій з урахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Фінансово-економічний моніторинг характеризується організаційними та управлінськими заходами, які використовуються комплексно, підвищуючи ефективність реалізації системи державного регулювання. На рис. 7 сформовано авторські концептуальні підходи до системи фінансово-економічного моніторингу в державному регулюванні національної економіки.

Ефективність фінансово-економічного моніторингу в системі державного регулювання національною економікою можливо досягти, якщо: досконало сформовані та розроблені цілі та задачі моніторингу; визначені об’єкти моніторингу, який повинен відповідати встановленим цілям; на основі розроблених завдань використані програми збору та групування інформації з формуванням системи макроекономічних індикаторів; застосовані розрахункові та аналітичні прийоми щодо обробки отриманої інформації з дотриманням принципів послідовності, достовірності та об’єктивності. Моніторинг націлений

на раннє виявлення негативних явищ у системі державного регулювання національної економіки та її сегментів. Запропонований інструментарій дозволить скорегувати пріоритетні напрями державного регулювання фінансово-економічних процесів у трансформаційних умовах ринкової кон'юнктури.

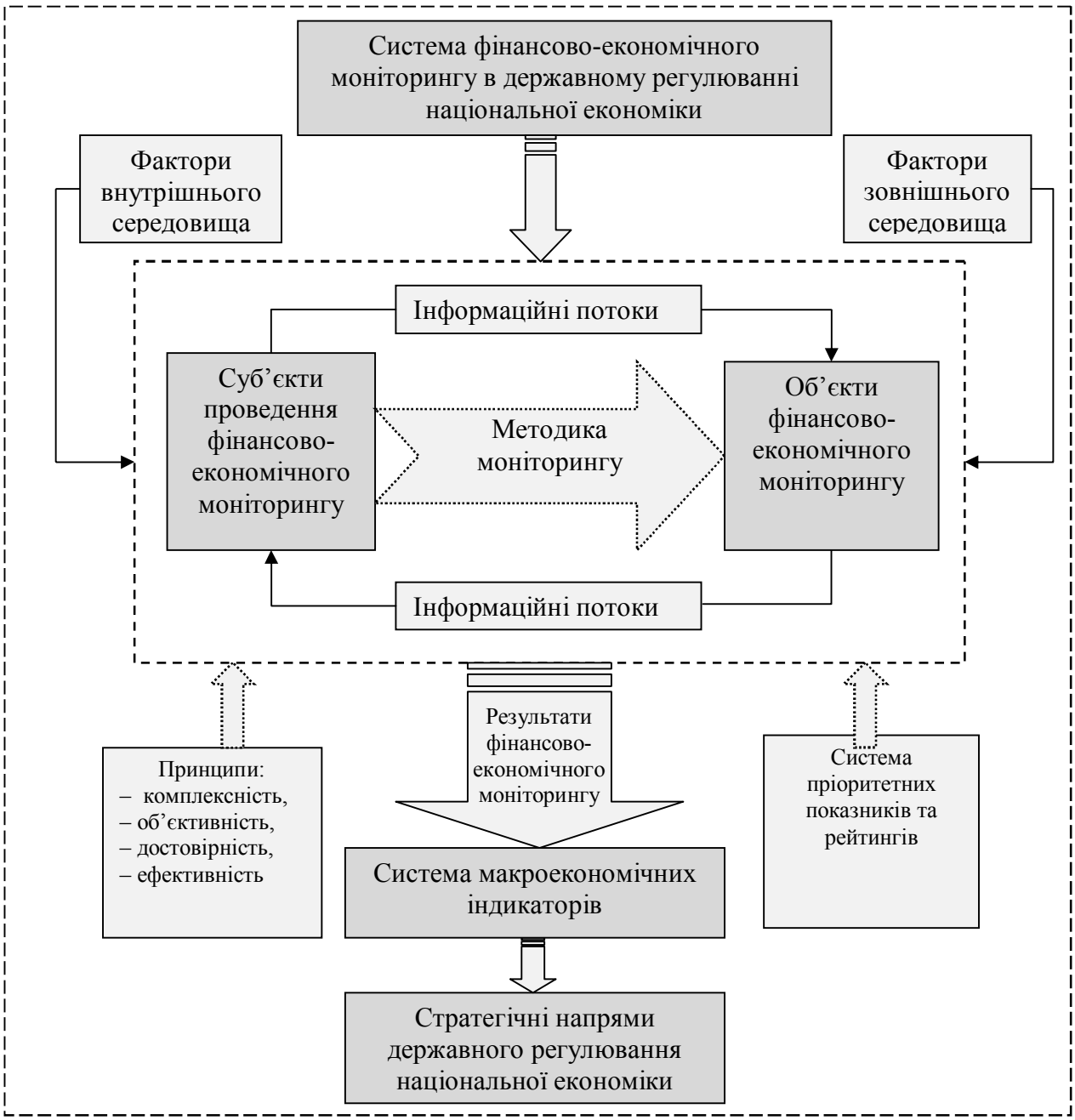

Рис. 7. Система фінансово-економічного моніторингу у державному регулюванні національної економіки (*Джерело: розроблено автором)*

На рис. 8 представлена розроблена автором модель формування параметрів у системі макроекономічного планування. Макроекономічне планування в системі державного регулювання фінансово-економічних та соціальних процесів – це процес формування місій, цілей і завдань суб'єктів макроекономічного середовища, вибору специфічних стратегій для визначення та отримання необхідних ресурсів і їх розподілу, з метою забезпечення ефективного фінансово-

економічного та соціального розвитку національної економіки на довгострокову перспективу з урахуванням векторів розвитку країни в умовах глобалізації та євроінтеграції. При формуванні результатів макроекономічного планування розвитку макроекономічного середовища країни та її сегментів необхідно попередньо здійснити комплексне оцінювання, тобто оцінити можливі траєкторії розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища, оцінити потенціал національної економіки, сильні та слабкі сторони, можливі ризики і переваги тощо. Результати такого оцінювання мають найбільшу цінність, якщо вони інтегровані в комплексну систему взаємопов'язаних інформаційно-аналітичних блоків. Вирішення даних задач може буде успішним у рамках застосування сучасного інструментального забезпечення системи макроекономічного планування – моніторингу, діагностики та контролінгу.

Рис. 8. Модель формування параметрів у системі макроекономічного планування
(*Джерело: розроблено автором)*

В умовах глобалізації, європейського вектору розвитку національної економіки, агресивної політики зовнішнього оточення та нестійкого макроекономічного середовища, особливого значення набувають питання діагностики.

Сформований та запропонований процес діагностики в системі державного

регулювання макроекономічного середовища та його сегментів, який доповнюється компонентами взаємопов'язаних елементів, які орієнтовані на пізнання фінансових, економічних та соціальних протиріч у макроекономічному середовищі країни представлено на рис. 9.

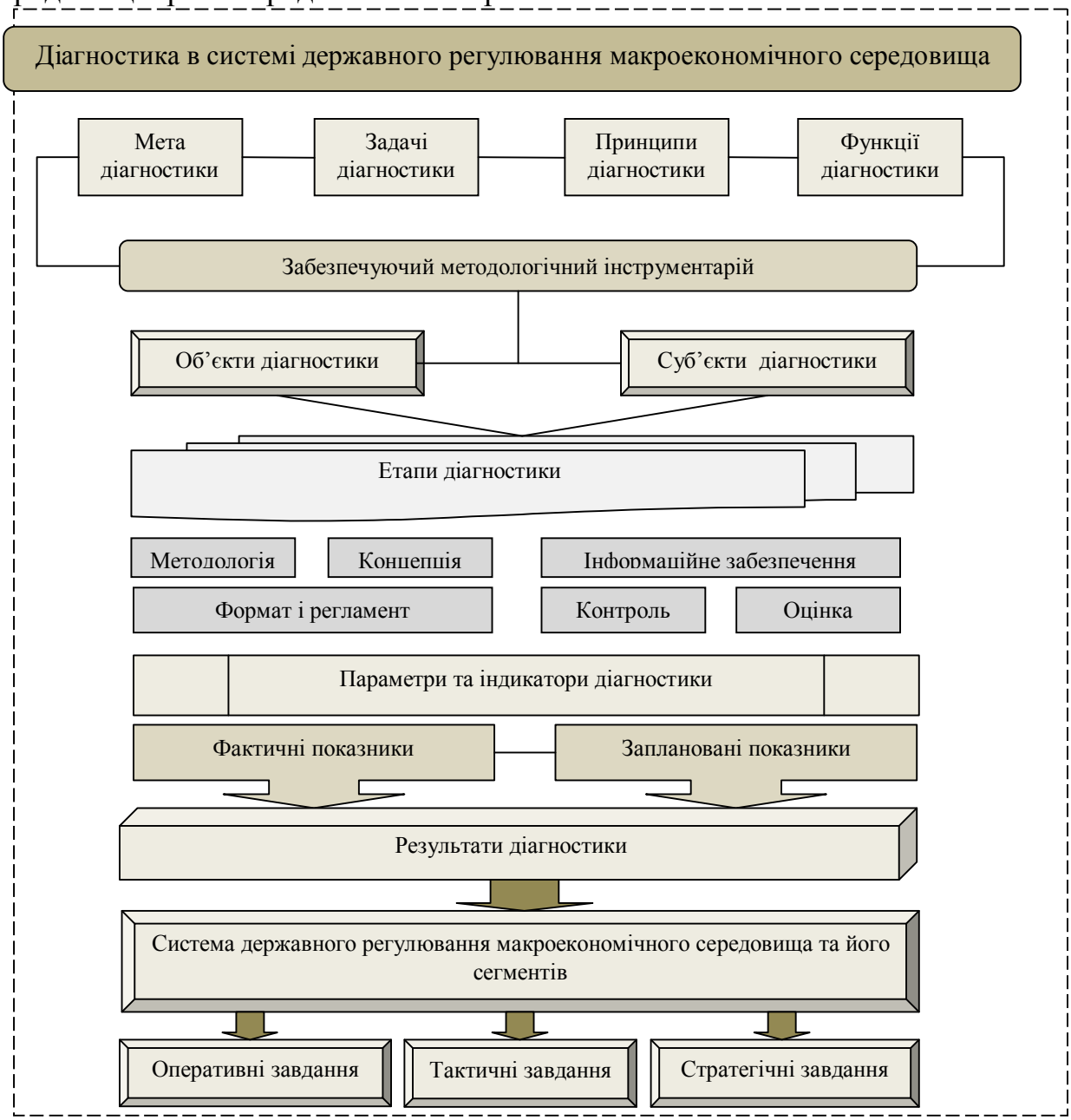

Рис. 9. Процес діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів (*Джерело: розроблено автором)*

Дослідження підтвердило, що застосування діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів дозволяє виявити патологічні зміни та вплив факторів розвитку соціальних і фінансово-економічних процесів, у тому числі, виявлення відхилень від запланованих макроекономічних параметрів. Діагностика в системі державного регулювання національною економікою орієнтована як на пізнання фінансових,

економічних та соціальних протиріч у макроекономічному середовищі країни, так і на розробку заходів щодо їх вирішення з урахуванням пріоритетного його розвитку.

Діагностика в системі державного регулювання це: процес отримання аналітичної інформації про стан національної економіки та її сегментів; формування діагнозу стану національної економіки; формування пропозицій щодо покращення стану національної економіки. Діагностика в системі державного регулювання макроекономічного середовища виконує наступні функції: оцінювання, діагностики та пошуку. Діагностика закладає фундамент для прийняття обґрунтованих, достовірних, неупереджених рішень в системі державного регулювання національною економікою та її сегментів. Якість та масштабність проведеного дослідження, в рамках діагностичної функції істотно вплине на ефективність прийнятих відповідних рішень у системі державного регулювання.

В умовах нестабільного внутрішнього та зовнішнього середовища, агресивної поведінки зовнішнього оточення країни, система державного регулювання відчуває гостру потребу у комплексній якісній науково-обґрунтованій аналітичній інформації щодо поточного стану, потенційних можливостей, параметрів, умов і ефективності функціонування сегментних складових національної економіки країни. Визначене необхідно для розробки та впровадження державної фінансової та соціально-економічної політики, державних і регіональних пріоритетних програм, вдосконалення державних заходів регулювання розвитку економічних систем різних рівнів, регулювання бюджетного процесу з урахуванням децентралізованої складової. В умовах нестабільного внутрішнього та зовнішнього середовища є гранична необхідність в удосконаленні інформаційно-аналітичного супроводу функцій системи державного регулювання, виникає необхідність стратегічної розробки і реалізації сучасної моделі. У трансформаційних умовах такою сучасною моделлю має стати державний контролінг та його концептуальна підтримка.

У четвертому розділі – **«Макроекономічна модернізація національної економіки в умовах фінансово-економічних трансформацій»** – сформовано теоретико-методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів, запропоновано методичні підходи до забезпечення сталих інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі, розроблено концептуальний базис та методологічні положення щодо транспарентності національної економіки, представлена структурована векторна модель трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі.

Сформовано теоретико-методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів, які передбачають розвиток інноваційно-інвестиційної орієнтовної функції державного регулювання національної економіки та її сегментів. Автором дослідження визначено, що суттєвою метою державного регулювання інноваційної та інвестиційної діяльності в трансформаційних умовах є: забезпечення стратегічних прогресивних

перетворень у господарській діяльності; підвищення конкурентоспроможності національних товарів та послуг; зміцнення безпеки та обороноздатності країни в умовах агресивного міжнародного середовища. В умовах сьогодення визначена мета досягається шляхом забезпечення вільної наукової думки, освітньої та наукової інтеграції, захисту об'єктів інтелектуальної власності, постійного і активного розвитку міжнародного наукового-технічного та технологічного співробітництва. На державному рівні для забезпечення інноваційно-інвестиційної орієнтовної функції державного регулювання національної економіки повинна формуватися інноваційно-інвестиційна та промислова політика з урахуванням фактору глобалізації. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні протягом 2000-2016 рр., залишаються власні кошти суб'єктів господарювання, на частку яких припадає близько 90 % загального обсягу витрат на інновації (рис. 10). Інші джерела фінансування не мають значного впливу на фінансування інноваційної діяльності України.

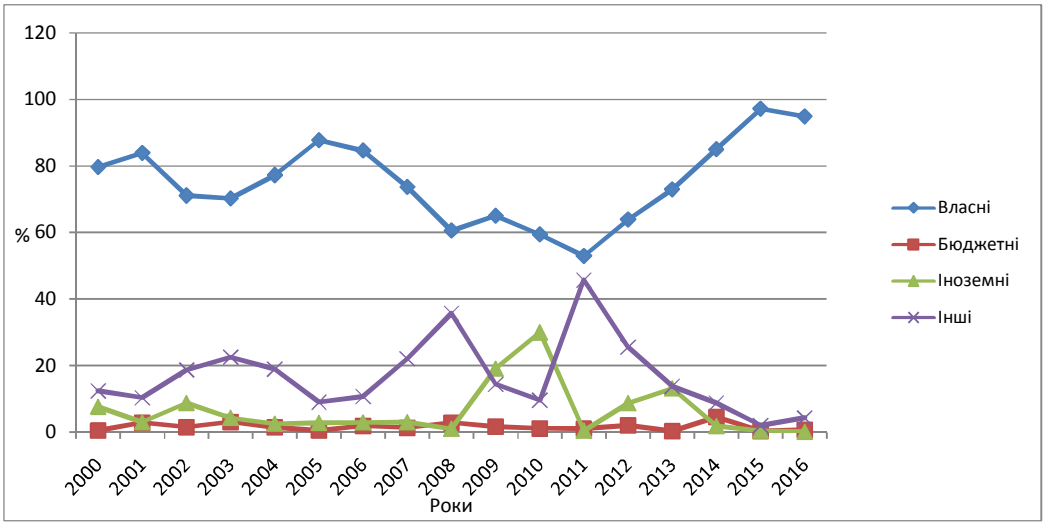

Рис. 10. Індикатори фінансування інноваційної діяльності в Україні протягом 2000-2016 рр. (*Джерело: розроблено автором)*

Запропоновано методичні підходи до забезпечення сталих інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі, які спрямовані на досягнення збалансованого фінансово-економічного розвитку національної економіки на основі вертикально-горизонтальної інтеграції та синергетичного ефекту. Інтеграційні процеси в національному макроекономічному просторі запропоновано здійснювати в рамках взаємопов'язаних етапів з урахуванням географічного та господарського сегменту. Доведена необхідність вбудовування суб'єктів національного простору в міжнародні коопераційні ланцюжки, які забезпечать виробництво конкурентоспроможних товарів, у тому числі з експортною орієнтацією. Необхідно розширювати застосування сучасних інноваційних технологій, які застосовуються у міжнародному середовищі.

Найважливіше завдання системи державного регулювання – це забезпечення кооперації з країнами, які є світовими технологічними лідерами в тій чи іншій галузі міжнародного середовища.

З метою розширення та інтеграції всього високотехнологічного національного експорту доцільним є створення Національної корпорації по сприянню розробкам, виробництву та експорту високотехнологічної продукції. Засновниками Національної корпорації повинні бути національні та провідні суб'єкти міжнародного економічного середовища. Забезпечення високої ефективності діяльності Національної корпорації повинно забезпечуватися за рахунок оптимального та ефективного використання відповідних ресурсів.

Запропоновано застосування структурно-логічної моделі транспарентності національної економіки (рис. 11), яка включає: систему забезпечення, кількісні та якісні орієнтири, компоненти транспарентності за видами та їх вплив на потенціал розвитку національного макроекономічного середовища за умови застосування транспарентності в системі державного регулювання.

Рис. 11. Структурно-логічна модель транспарентності національної економіки (*Джерело: розроблено автором)*

У сформованій моделі передбачене семантичне моделювання елементів державного регулювання з кількісною та якісною орієнтацією, що забезпечить формування цілеспрямованого впливу відповідних складових на динамічний розвиток національного макроекономічного середовища.

За існуючих глобалізаційних викликів, відкритості національного макроекономічного середовища й динамізму фінансово-економічних процесів, стає актуальною їх векторна направленість. Автором дослідження представлено структурована векторна модель трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі, у якій основними компонентами, з урахуванням кількісної та якісної орієнтації, є: міжнародна інтеграція на фінансових ринках; міжнародна інтеграція на товарних ринках; міжнародна кооперація та спеціалізація; формування інвестиційного портфелю; розвиток Initial Public Offering; застосування злиття та поглинання; розвиток електронної комерції; розвиток форм міжнародної економічної інтеграції та глобалізація економічного розвитку. Запропоновані вектори трансформації фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному просторі дозволять скорегувати стратегічний курс розвитку національної економіки під впливом глобалізаційних процесів, які притаманні сьогоденню.

У п’ятому розділі – **«Концепція стратегічного державного регулювання національної економіки в умовах глобалізації»** – обґрунтовано механізм державного регулювання фінансово-економічних процесів та розроблено відповідну концептуальну модель, запропоноване методологічне забезпечення стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації, сформована концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки.

На рис. 12 представлено розроблена автором концептуальна модель механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів. Механізм державного регулювання представляє собою багатокомпонентну систему, яка складається із сукупності окремих сегментів, які діють самостійно, але в межах системи, забезпечуючи при цьому досягнення загальної мети державного регулювання та дає можливість цілеспрямовано впливати на фінансово-економічні процеси, враховуючи зовнішні та внутрішні фактори впливу, забезпечуючи стабільне зростання національної економіки.

Запропонований механізм спрямований на досягнення стратегічної мети державного регулювання, що стікається із державною політикою країни в умовах глобалізаційних змін та європейської векторіальної спрямованості національної економіки. Важливим аспектом при формуванні та функціонуванні даного механізму є не тільки чітке дотримання структури всіх рівнів, але й можливість застосування окремих складових (важелів, методів) під впливом зміни відповідних чинників. При цьому узгодженість між стратегічною метою державного регулювання, завданнями, принципами та функціями, з одного боку, та комплексом заходів, з іншого, дає можливість використання раціональних методів та інструментів впливу суб’єктів у вигляді інституцій державного та недержавного характеру та відповідні об’єкти, а саме: фінансово-економічні

процеси, а також їх структурні складові, які мають проблемний або кризовий стан і потребують негайного втручання з боку суб'єктів.

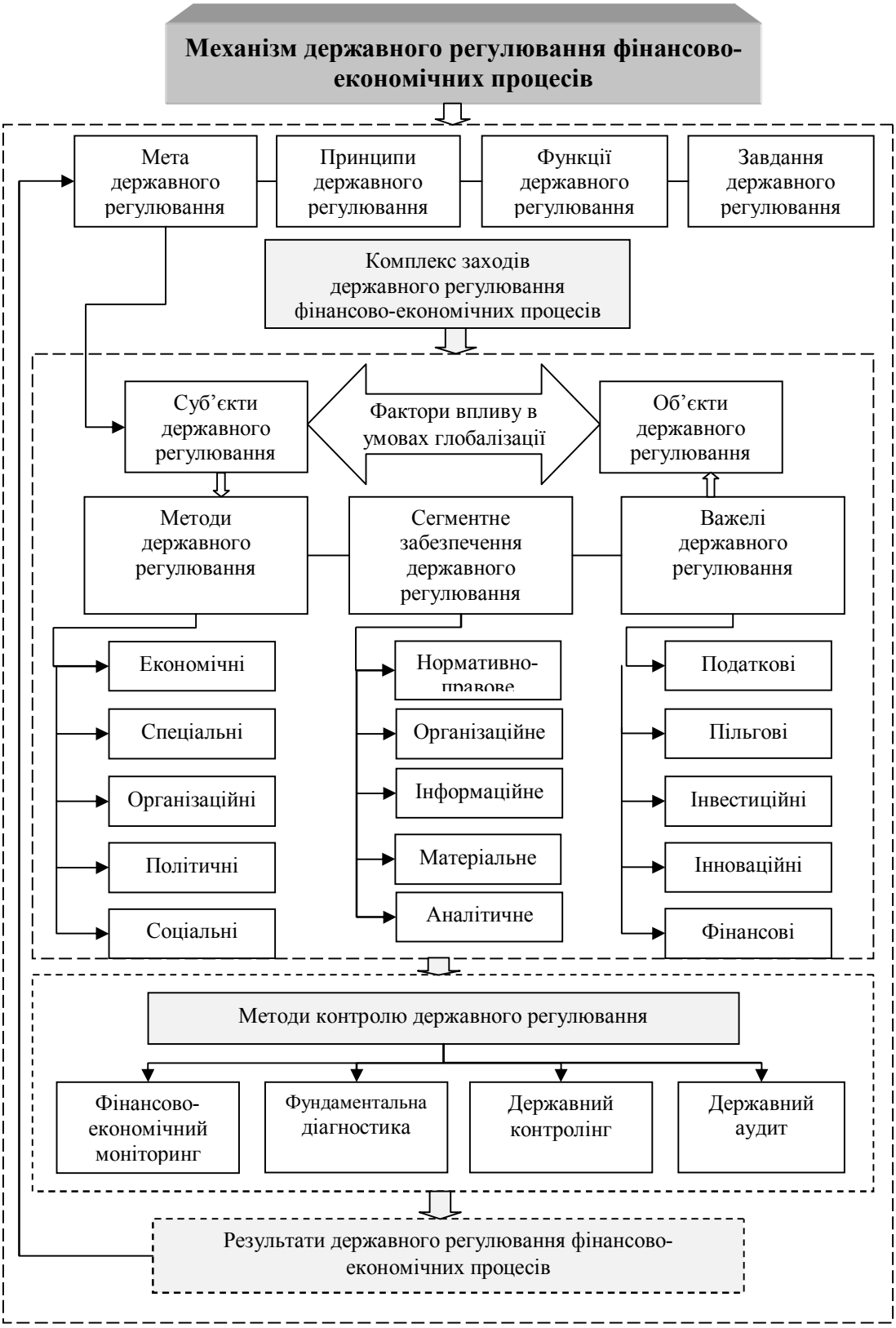

Рис. 12. Концептуальна модель механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів (*Джерело: розроблено автором)*

Безперечна ефективність та дієвість розробленого механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів підтверджується підвищенням раціональності використання ресурсного потенціалу, зростанням індикаторів економічного розвитку, покращенням пріоритетних соціальних показників.

Підвищення регулюючої функції державних інституцій є об'єктивною за своєю суттю та необхідною в умовах сьогодення нашої країни. Досвід суб'єктів міжнародного макроекономічного середовища свідчить про нездатність ринку у повній мірі виконувати функції регулятора в інтересах національної економіки. Вплив системи державного регулювання на результати функціонування національної економіки представлено на рис. 13.

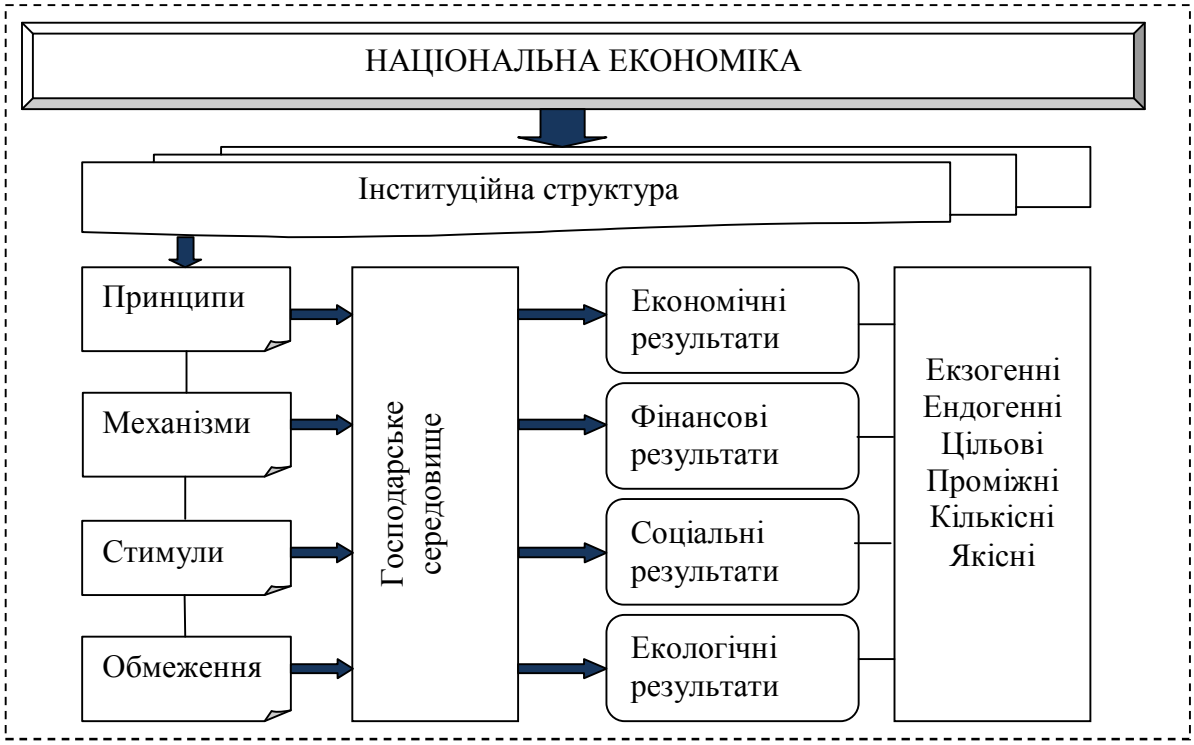

Рис. 13. Вплив системи державного регулювання на результати функціонування національної економіки (*Джерело: розроблено автором)*

Необхідність посилення впливу державного регулювання на соціальне та фінансове-економічне зростання країни продиктоване тим, що відображає сьогоднішній стан національного макроекономічного середовищі. З фінансово-економічним зростанням пов'язані основні перспективи стратегічного розвитку національної економіки. Також, необхідно відмітити, що досягнення мети зростання національної економіки входить певне протиріччя з необхідністю проведення політики вирівнювання рівнів соціального та фінансово-економічного розвитку географічних сегментів країни. Зазначене обумовлює значний спектр завдань, які постають перед національним макроекономічним середовищем, вирішення яких ринковими інструментами потенційно неможливо, тому виникає умова необхідності оцінювання оптимально можливого обсягу втручання державних інституцій у національну економіку. Автором дослідження сформовано концептуальний базис та методологічні положення щодо

стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації, які передбачають комплексне дослідження конструктивного або деструктивного впливу факторів на фінансово-економічне становище національної економіки в перспективі, з метою формування раціональної стратегії державного регулювання фінансово-економічних процесів з урахуванням завдань забезпечення стабільного росту макроекономічних показників.

Стратегічна оцінка національної економіки – це комплексне дослідження позитивних і негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які можуть вплинути на фінансово-економічне становище національної економіки в перспективі, а також шляхів досягнення її стратегічних цілей. Проблема методології стратегічної оцінки національної економіки полягає у визначенні системи її невід'ємних ознак: сутність стратегічної оцінки; її об'єкта й суб'єктів; предмета, мети та визначених завдань; системи термінів і визначень, які формують мову стратегічної оцінки; концептуально-методичні принципи та інструментальне забезпечення. Стратегічна оцінка повинна орієнтуватися на системний підхід, який визначає методологію комплексного дослідження складних об'єктів природи, техніки і соціуму як систем, тобто об'єднань елементів, пов'язаних системою відносин і які виступають як єдине ціле. За умови системного підходу будь-який об'єкт розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, має вихід, вхід, зв'язок з відповідним середовищем, зворотний зв'язок і володіє властивістю синергії – сумарним ефектом, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого елемента у вигляді простої їхньої суми в національній економіці. Системний підхід вимагає дослідження об'єктів стратегічної оцінки національної економіки і процесів функціонування суб'єктів з урахуванням і у взаємозв'язку відповідних елементів (рис. 14).

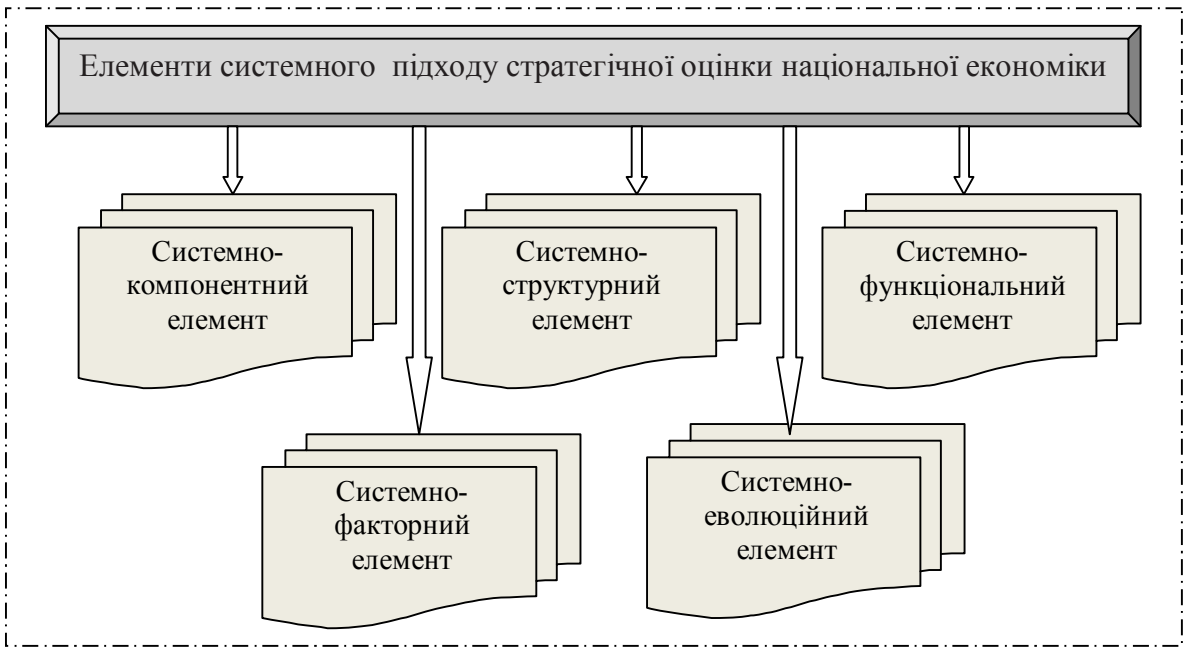

Рис. 14. Елементи системного підходу стратегічної оцінки національної економіки (*Джерело: розроблено автором)*

Основними задачами стратегічної оцінки національної економіки в умовах глобалізації є: аналітичне обґрунтування стратегії; дослідження стратегічних альтернатив; дослідження відповідності базової стратегії постійно змінюваних умов і відповідного середовища; коригування стратегії і стратегічних цілей національної економіки; виявлення і діагностика основних компонентів внутрішнього і зовнішнього бізнес-середовища, критичних чинників, які позитивно впливають на національну економіку; розробка, аналіз і моніторинг ключових показників ефективності національної економіки; дослідження стратегічного потенціалу держави та прогноз його зміни в перспективі; пошук резервів зростання стратегічного потенціалу національної економіки; формування і надання своєчасної та достовірної інформації для відстеження просування до найважливіших стратегічних цілей і управління цим процесом на державному рівні.

Автором запропоновано концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки та її функціональну модель (рис. 15), призначену для інформаційно-аналітичного супроводу системи державного регулювання фінансово-економічних процесів на основі комплексного інтердентального забезпечення, з метою з'ясування макроекономічної ситуації і прийняття ефективних стратегічних рішень у системі оперативного, тактичного та стратегічного державного регулювання макросистемою відповідного сегменту.

Науково-методологічне забезпечення державного контролінгу включає: затверджені принципи виконання відповідних операцій і процедур, які здійснюються в рамках державного контролінгу; наявність і використання затверджених на національному або міжнародному рівні класифікаторів, положень, нормативів, стандартів тощо; застосування стандартних фінансово-економічних індикаторів, які можуть бути доповнені інноваційною складовою; якісний інформаційно-аналітичний супровід; сучасна інструментальна підтримка; обліково-аналітичне забезпечення з урахуванням міжнародних стандартів; етичні аспекти. Необхідно відмітити, що при конкретизації змісту визначених елементів науково-методологічного забезпечення державного контролінгу доцільно використовувати досвід, накопичений в рамках контролінгу суб'єктів господарювання.

Запропонована інструментальна підтримка системи державного регулювання дозволить попередити або ідентифікувати на початковому етапі можливі ризики, пов'язані з національною економікою, і своєчасно вживати заходи щодо їх усунення або недопущення. Система державного контролінгу інтегрує в собі весь взаємопов'язаний комплекс функцій теоретико-методологічного та організаційно-методичного забезпечення процесу державного регулювання у всіх сферах внутрішнього середовища і на всіх його рівнях. Доведено, що державний контролінг може бути ефективним сегментом державного регулювання по створенню елементів інфраструктури в державному механізмі інформаційно-комунікаційних технологій, макроекономічному плануванні тощо. Державний контролінг має значний стратегічний потенціал як

метод забезпечення високої ефективності сегментного процесу державного регулювання національної економіки для прийняття оптимальних рішень.

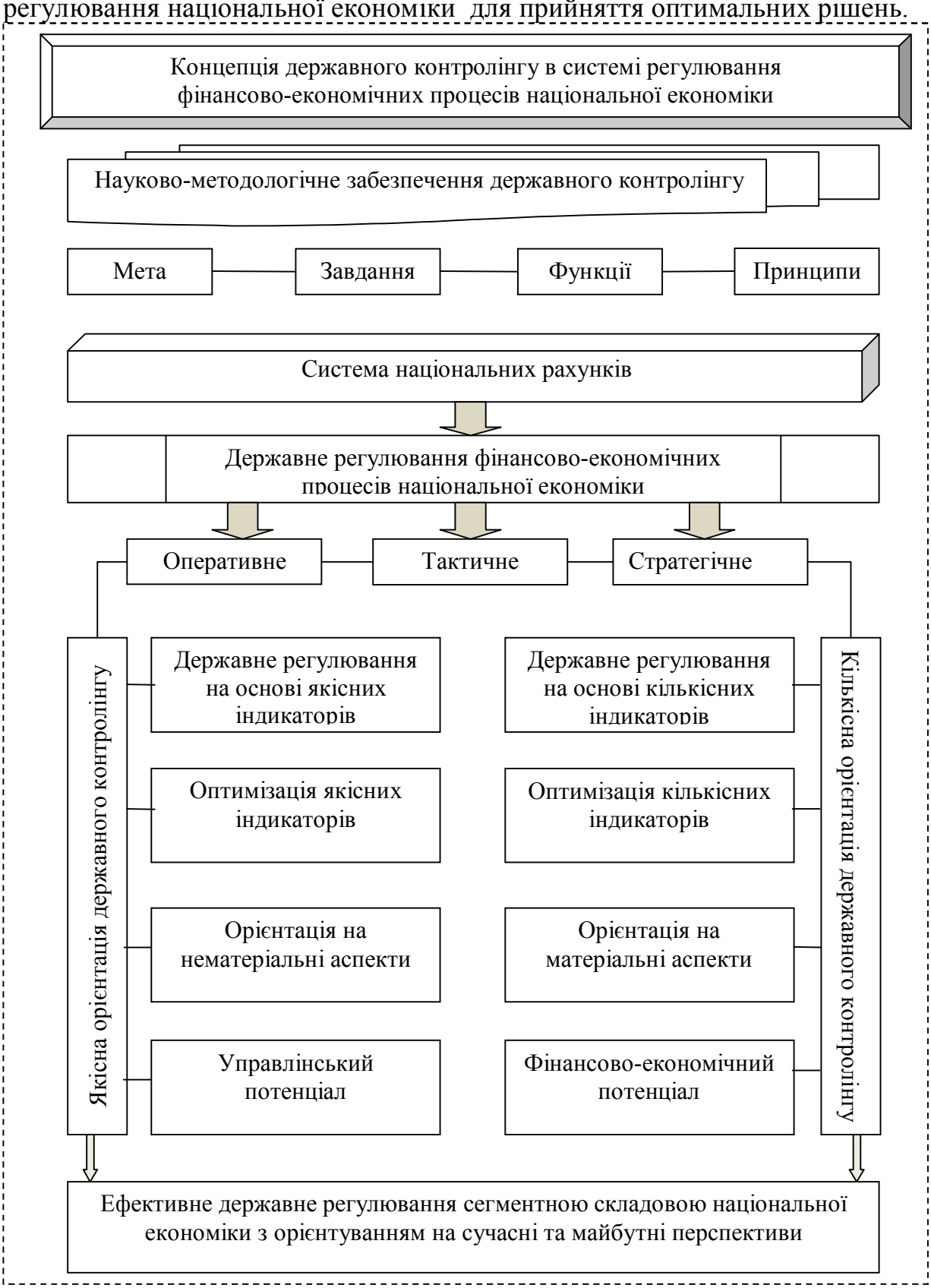

Рис. 15. Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки

(*Джерело: розроблено автором)*

В умовах сьогодення, глобалізації, європейського розвитку та агресивної поведінки зовнішнього оточення, виключно стратегічним постає здійснення такого механізму державного регулювання, який забезпечить адаптацію національної економіки до мінливого та агресивного навколишнього міжнародного середовища.

Досліджуючи стратегічне регулювання національної економіки з боку держави, необхідно більш детально розглянути його сутність. Передусім необхідно зазначити, що спроби переосмислення системи державного регулювання спонукають дослідників приділити увагу управлінським практикам, які набувають усе більшого поширення, зокрема, стратегічного управління.

У системі інституційного забезпечення динамічного фінансового, економічного та соціального розвитку макроекономічного середовища країни, достатню увагу повинно бути приділено формуванню раціональної організаційної структури корпоративного сегмента національної економіки з урахуванням соціально-економічних аспектів.

Система державного регулювання повинна забезпечити та стимулювати створення великих експортно-орієнтовних промислових підприємств, які є фактором фінансово-економічного зростання. В умовах агресивного міжнародного середовища тільки великі національні корпорації можуть успішно конкурувати з сучасними міжнародними компаніями та забезпечити фінансову, економічну та соціальну стабільність в країні.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення важливої науково-прикладної проблеми, що полягає у розробці концептуальних, теоретико-методологічних та методико-прикладних положень державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації. Отримані наукові результати сприятимуть формуванню та ефективній реалізації системи державного регулювання фінансово-економічних процесів у національному макроекономічному середовищі.

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. З’ясовано, що в умовах сьогодення фінансово-економічні процеси окремих держав повинні відповідати до глобальним вимогам для забезпечення не лише сталого розвитку національного макроекономічного середовища, але й для укріплення позицій у міжнародному просторі та внутрішньогосподарських зв’язків, що суттєво підвищує значущість державного регулювання даної сфери. За підсумками досліджень, визначено, що фінансово-економічні процеси – це сукупність послідовних динамічних змін окремих стадій розвитку фінансових та економічних систем з урахуванням ринкових закономірностей, загальних потреб суспільства та дієвості сучасних фінансово-економічних інструментів впливу на відповідні сегменти мікро-, мезо та макросередовища. Дослідження генезису

парадигм та теорій державного регулювання дозволило визначити, що державне регулювання фінансово-економічних процесів представляє собою сегментний цілеспрямований вплив державних інституцій на діяльність суб'єктів макроекономічного середовища, враховуючи стабільні умови функціонування ринкового механізму. Система державного регулювання фінансово-економічних процесів – це сукупність взаємопов'язаних, збалансованих елементів, які забезпечують цілеспрямований вплив на поведінку ринкового середовища з метою реалізації пріоритетних завдань щодо концепції фінансово-економічного та соціального розвитку і захисту інтересів суспільства з урахуванням ресурсного потенціалу країни.

2. Розроблено систему інструментів для державного регулювання фінансово-економічних процесів, яка формується на основі системного та семантичного підходів впливу державних інституцій на сегменти національної економіки для використання у процесі формування стратегічних орієнтирів, що дозволить здійснювати ефективне державне регулювання національної економіки та її складових. Представлений інструментарій державного регулювання фінансово-економічних процесів надає можливість суб'єктам регулювання обрати відповідні інструменти для забезпечення максимальної ефективності цілеспрямованого впливу та досягнення стратегічної мети державної фінансово-економічної політики з урахуванням динамізму глобалізаційних змін.

3. Сформовано методологічні підходи, компоненти та аналітичні інструменти, застосовані для забезпечення стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації. Розроблено концептуальний базис, який передбачає комплексне дослідження конструктивного або деструктивного впливу факторів на фінансово-економічне становище національної економіки в перспективі, з метою формування раціональної стратегії державного регулювання фінансово-економічних процесів з урахуванням завдань забезпечення стабільного росту макроекономічних показників.

4. Розроблено концептуальний базис та методологічні положення щодо макроекономічного планування фінансово-економічного та соціального розвитку національного середовища в системі державного регулювання, який передбачає вибір специфічних стратегій і моделювання макроекономічних параметрів у системі державного регулювання, з метою забезпечення ефективного пріоритетного фінансово-економічного та соціального розвитку національної економіки на довгострокову перспективу з урахуванням векторів розвитку країни в умовах глобалізації та євроінтеграції. Методологія макроекономічного планування охоплює питання методики формування цілей і пріоритетних завдань розвитку макроекономічного середовища та його сегментів, визначення принципових вимог, яким повинен відповідати процес планування на макрорівні. Доведено, що у макроекономічному плануванні має бути диференційований підхід з урахуванням галузевих аспектів. Результати державного макроекономічного планування забезпечать узгодження і взаємний компроміс інтересів суб'єктів макроекономічного середовища країни. Передумовою оптимальності результатів макроекономічного планування може бути проведення

попереднього комплексного оцінювання ситуації в рамках передпланових напрацювань.

5. Запропоновані та обґрунтовані наукові підходи до формування системи фінансово-економічного моніторингу у державному регулюванні національної економіки, які передбачають застосування заданих елементів, кожен з яких фокусує відповідну роль і забезпечує виконання поставлених завдань, з метою отримання аналітичних даних, які формуються у вигляді системи макроекономічних індикаторів та рейтингів. Фінансово-економічний моніторинг у системі державного регулювання національною економікою формує результати дослідження щодо реалізації важливих пріоритетних завдань державної політики економічного розвитку в умовах глобалізації та євроінтеграції. Моніторинг націлений на раннє виявлення негативних явищ у системі державного регулювання національної економіки та її сегментів. Фінансово-економічний моніторинг характеризується організаційними та управлінськими заходами, які використовуються комплексно, підвищуючи ефективність реалізації системи державного регулювання. Запропонований інструментарій дозволить скорегувати пріоритетні напрями державного регулювання фінансово-економічних процесів у трансформаційних умовах ринкової кон'юнктури.

6. Досліджено процес діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів, який доповнюється компонентами взаємопов'язаних елементів, котрі орієнтовані на пізнання фінансових, економічних та соціальних протиріч у макроекономічному середовищі країни. Запропонована діагностика в системі державного регулювання макроекономічного середовища дозволить виявити патологічні зміни та вплив факторів розвитку фінансово-економічних процесів, у тому числі, відхилень від запланованих макроекономічних параметрів, та забезпечить розробку заходів щодо їх вирішення з урахуванням пріоритетного розвитку національної економіки. Діагностика в системі державного регулювання макроекономічного середовища та її сегментів формує агрегований синтетичний висновок про стан та розвиток національної економіки, який здійснюється на основі різноманітної аналітичної інформації, її синтезу та зіставлення.

7. Сформовано теоретико-методичні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів, які передбачають розвиток інноваційно-інвестиційної орієнтовної функції державного регулювання національної економіки та її сегментів, з метою стимулювання та забезпечення інноваційної й інвестиційної активності у розвитку потенціалу національної економіки в контексті фінансово-економічних процесів. Доведено, що на державному рівні для забезпечення інноваційно-інвестиційної орієнтовної функції державного регулювання національної економіки повинна формуватися інноваційно-інвестиційна та промислова політика з урахуванням фактору глобалізації та європейського вектору розвитку. Сучасні національні стратегічні орієнтири інноваційно-інвестиційної політики повинні формуватися у конкурентоздатних моделях.

8. Запропоновано методичні підходи до забезпечення сталих інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі, які спрямовані на досягнення збалансованого фінансово-економічного розвитку національної економіки на основі вертикально-горизонтальної інтеграції та синергетичного ефекту. Інтеграційні процеси в національному макроекономічному просторі запропоновано здійснювати в рамках взаємопов'язаних етапів з урахуванням географічного та господарського сегменту. З'ясовано, що позитивними аспектами інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі є: ефективність розподілу ресурсів, що направляються на господарську діяльність суб'єкта; раціональне використання результатів науково-технічного прогресу; гнучкість і висока адаптованість до соціально-економічних умов, що змінюються; здібність, що підвищується, до задоволення різноманітних потреб відповідних суб'єктів господарювання; якісна орієнтація результатів господарської діяльності; кількісна орієнтація результатів господарської діяльності; стійкість матеріальних та фінансових відносин між суб'єктами господарювання.

9. Розроблено концептуальний базис та методологічні положення щодо транспарентності національної економіки, що забезпечить підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу державних інституцій та підвищить рівень довіри до національної економіки, зокрема кредитний рейтинг, та покращить внутрішній та зовнішній інвестиційно-інноваційний клімат у державі. Запропоновано застосування структурно-логічної моделі транспарентності національної економіки, яка включає: систему забезпечення, кількісні та якісні орієнтири, компоненти транспарентності за видами та їх вплив на потенціал розвитку національного макроекономічного середовища за умови застосування транспарентності в системі державного регулювання. У сформованій моделі передбачене семантичне моделювання елементів державного регулювання з кількісною та якісною орієнтацією, що забезпечить формування цілеспрямованого впливу відповідних складових на динамічний розвиток національного макроекономічного середовища.

10. Забезпечення ефективного державного регулювання фінансово-економічних процесів є важливим стратегічним завданням для національної економі та її суб'єктів, які повинні чітко усвідомлювати необхідність застосування комплексного та системного підходів до реалізації даного завдання, що дозволяє забезпечити його оптимальне вирішення, враховуючи всі фактори впливу зовнішнього та внутрішнього макроекономічного середовища. Визначені обставини спонукали до розробки концептуальної моделі механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів, яка продукує багатокомпонентну систему узгодженості між взаємодіючими сегментами, що забезпечить цілеспрямований ефективний вплив суб'єктів на об'єкти державного регулювання за допомогою інструментального забезпечення, з врахуванням векторіальної спрямованості національної економіки. Важливим аспектом при формуванні та функціонуванні даного механізму є не тільки чітке дотримання структури всіх

рівнів, але й можливість застосування окремих складових (важелів, методів) під впливом зміни відповідних чинників.

11. Запропоновано концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки та її функціональну модель, призначену для інформаційно-аналітичного супроводу системи державного регулювання фінансово-економічних процесів на основі комплексного інтердентального забезпечення, з метою з'ясування макроекономічної ситуації і прийняття ефективних стратегічних рішень у системі оперативного, тактичного та стратегічного державного регулювання макросистемою відповідного сегменту. Запропонована інструментальна підтримка системи державного регулювання дозволить попередити або ідентифікувати на початковому етапі можливі ризики, пов'язані з національною економікою, і своєчасне вживання заходів щодо їх усунення або недопущення. Система державного контролінгу інтегрує в собі весь взаємопов'язаний комплекс функцій теоретико-методологічного та організаційно-методичного забезпечення процесу державного регулювання у всіх сферах внутрішнього середовища і на всіх його рівнях. Доведено, що державний контролінг може бути ефективним сегментом державного регулювання по створенню елементів інфраструктури в державному механізмі інформаційно-комунікаційних технологій, макроекономічному плануванні тощо.

12. Сформовані та обґрунтовані пріоритетні напрями державного регулювання сегментної структури національної економіки, фундаментом якої є збалансована сучасна система економічних відносин та інтересів, що притаманно міжнародному середовищу, які забезпечать прогресивну динаміку сегментних структурних змін у взаємозв'язку зі стійким економічним та соціальним розвитком національного макроекономічного середовища. Серед напрямів державного регулювання сегментної структури національної економіки суттєве значення має вирівнювання міжгалузевого диспаритету.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Григор'єв Г. С. Теоретико-методологічні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: [моногр.] / Г. С. Григор'єв. – Херсон : Олді-плюс, 2017. – 380 с. *(18,06 д.а.)*.

2. Григор'єв Г. С. Інноваційні технології виробництва як одна з основних конкурентних переваг національної економіки / Г. С. Григор'єв, О. В. Кривенко // Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : [монографія] / за ред. д.е.н., доц. Ковтуненко К. В., д.е.н., доц. Є. І. Масленнікова. – Херсон: Гринь Д. С., 2017. – Вип. 2. – С. 142-164. (2,06 д.а., особистий внесок здобувача: досліджено інноваційні технології виробництва як одна із основних конкурентних переваг національної економіки – 1,96 д.а.).

3. Григор'єв Г. С. Теоретико-методологічне забезпечення стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації / Г. С. Григор'єв,

Ю. М. Сафонов // Менеджмент XXI століття : глобалізаційні виклики: [монографія] / за ред. І. А. Маркіної. – Полтава: Видавництво «Сімон», 2017. – С. 107-156. (2,04 д.а., особистий внесок здобувача: досліджено теоретико-методологічне забезпечення стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації – 1,84 д.а.).

4. Григор'єв Г. С. Транспортна інфраструктура регіонів України: проблеми територіально – економічного реформування. [монографія] / В. І. Щелкунов, Г. С. Григор'єв. – К. : Наукова думка, 2006. – 218 с. (9,55 д.а., особистий внесок здобувача: сформовано транспортно-географічні кластери національної економіки та визначено динаміку їх впливу на економічний розвиток, представлено шляхи макроекономічного планування та регулювання розвитку транспортної інфраструктури – 5,00 д.а.).

5. Григор'єв Г. С. Виробничий потенціал підприємств оборонно-промислового комплексу України: механізми ефективного використання: [монографія] / В. І. Щелкунов, О. В. Різниченко, Г. С. Григор'єв. – К.: Наукова думка, 2002. – 130 с. (5,56 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено оцінку оборонно-промислового комплексу, як елементу інноваційно-інвестиційної складової державного регулювання національної економіки – 2,31 д.а.)

Статті у наукових фахових виданнях

6. Григор'єв Г. С. Механізм державного регулювання фінансово-економічних процесів: [Електронний ресурс] / Г. С. Григор'єв, Ю. М. Сафонов // Ефективна економіка: наук. журн. – 2018. – № 1. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/11.pdf. (0,82 д.а., особистий внесок здобувача: запропоновано сегментацію компонентів механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів, розроблено структуру механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів з урахуванням сучасних умов глобалізації національної економіки – 0,62 д.а.).

7. Григор'єв Г. С. Векторна направленість фінансово-економічних трансформацій у національному макроекономічному середовищі / Г. С. Григор'єв // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 7 (60). – С. 35-40. (*0,76 д.а.*).

8. Григор'єв Г. С. Грошово-кредитне регулювання сукупного попиту в умовах глобалізації економіки / Г. С. Григор'єв, С. О. Доценко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 4/2. – С. 32-35. (*0,54 д.а.*, особистий внесок здобувача: запропоновані інструменти грошово-кредитної політики в трансформаційних умовах – *0,44 д.а.*).

9. Григор'єв Г. С. Пріоритетні напрями державного регулювання сегментної структури національної економіки / Г. С. Григор'єв // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 3/2. – С. 8-14. (*0,94 д.а.*).

10. Григор'єв Г. С. Теоретичні передумови стратегічного оцінювання національної економіки / Г. С. Григор'єв // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 2/2. – С. 34-39. (*0,65 д.а.*).

11. Григор'єв Г. С. Транспарентність у національному макроекономічному середовищі / Г. С. Григор'єв, І. М. Нєнно // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 6 (59). – С. 40-44. (*0,52 д.а.*, особистий внесок здобувача: розроблено структурно-логічну модель транспарентності національної економіки – *0,32 д.а.*).

12. Григор'єв Г. С. Розвиток інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі / Г. С. Григор'єв, І. М. Нєнно // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 5 (58). – С. 65-71. (*0,88 д.а.*, особистий внесок здобувача: запропоновано інтеграційні процеси у макроекономічному просторі – *0,68 д.а.*).

13. Григор'єв Г. С. Діагностика в системі державного регулювання макроекономічного середовища / Г. С. Григор'єв // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 3(56). – С. 4347. (*0,63 д.а.*).

14. Григор'єв Г. С. Державний контролінг як елемент системи управління національною економікою в умовах глобалізації / Г. С Григор'єв // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 2 (55). – С. 32-37. (*0,79 д.а.*).

15. Григор'єв Г. С. Методологія стратегічного оцінювання національної економіки / Г. С. Григор'єв // Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Вип. 1 (54). – С. 34-42. (*1,11 д.а.*).

16. Григор'єв Г. С. Ризики країн – проблеми порівняльного аналізу / Г. С. Григор'єв // Наукові записки НаУКМА. – Економічні науки. – 2016. – Том. 1. Вип. 1. – С. 43-47. (0,95 д.а.).

17. Григор'єв Г. С. Фінансово-економічний моніторинг в системі державного регулювання національної економіки / Г. С. Григор'єв // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія: Економічні науки. – 2016. – Випуск 18. Частина 1. – С. 60-65. (*0,76* д.а.).

18. Григор'єв Г. С. Стратегічна суб'єктивність державного регулювання макроекономічного середовища : [Електронний ресурс] / Г. С. Григор'єв // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 13. – С. 648-655. – Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No3/187.pdf. (*0,84 д.а.*).

19. Григор'єв Г. С. Інноваційні Місце України в європейській системі фінансово-економічних змін / Г. С. Григор'єв // Конвергенція економік України та Європейського Союзу: проблеми і перспективи. – Київ: Університетське видавництво «ПУЛЬСАРИ». – 2012. – С. 62-69. (0,53 д.а.).

20. Григор'єв Г. С. Економічна модель та механізми держаного регулювання модернізації фінансових процесів / Г. С. Григор'єв // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – Том. 126: Економічні науки – Київ.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2012. – С. 43-49. (0,60 д.а.).

21. Григор'єв Г. С. Вплив міжнародного поділу праці і конфуціональних цінностей на формування Китайської економічної моделі / Г. С. Григор'єв //

Актуальні проблеми економіки. – Національна академія управління. – 2012. – Випуск 2 (128). – С. 41- 50. (0,75 д.а.).

22. Григор'єв Г. С. Інноваційні освітні послуги в системі макроекономічного розвитку країни / Г. С. Григор'єв // Конвергенція економік України та Європейського Союзу: проблеми і перспективи. – Київ: Університетське видавництво «ПУЛЬСАРИ». – 2012. – С. 62-69. (0,53 д.а.).

23. Григор'єв Г. С. Проблеми оцінки виробничої ефективності галузей національної економіки / Г. С. Григор'єв // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – Том. 107: Економічні науки – Київ.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2010. – С. 22-27. (0,52 д.а.).

24. Григор'єв Г. С. Глобалізаційні економічні процеси національної економіки / Г. С. Григор'єв // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – Том. 53: Економічні науки – Київ.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2006. – С. 29-39. (0,95 д.а.).

25. Григор'єв Г. С. Економічні механізми трансформації фінансового сектору України / Г. С. Григор'єв, Ю. Є. Пащенко // НАН України. – Економіка промисловості. – Рада по вивченню продуктивних сил України. – Київ. – 2006. – С. 80-89. (*0,33 д.а.*, особистий внесок здобувача: особистий внесок здобувача: визначено макроекономічні шоки в контексті викликів національній безпеці – *0,19 д.а.*).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав, публікації у виданнях України, які включені до міжнародних науко метричних баз

26. Григор'єв Г. С. Параметричне макроекономічне планування в системі державного регулювання / Г. С. Григор'єв, Ю М. Сафонов // Економічний вісник університету – ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди. – 2017. – № 34/1. – С. 204-214. (1,16 д.а., особистий внесок здобувача: запропоновано модель формування параметрів в системі макроекономічного планування – 1,06 д.а.). – Збірник індексується і реферується в зарубіжних базах РІНЦ (Росія), Ulrich's Periodicals Directory (США), International Scientific Indexing (ISI, UAE), Universal Impact Factor (UIF), CiteFactor, Google Scholar, Research Bible, Open Academic Journals Index (OAJI), CyberLeninka (Росія), Index Copernicus International (ICI)

27. Григор'єв Г. С. Концепція державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки : [Електронний ресурс] / Г. С. Григор'єв // Економіка : реалії часу. – 2016. – № 3 (25). – С. 187 – 196. – Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No3/187.pdf (1,17 д.а.). Журнал індексується і реферується в зарубіжних базах РІНЦ (Росія); Google Scholar (США); EBSCO Publishing (США); Index Copernicus (Польща); Ulrich's Periodicals Directory (США).

28. Григор'єв Г. С. Інструментальна підтримка стратегічного оцінювання національної економіки : [Електронний ресурс] / Г. С. Григор'єв // Економіка :

реалії часу. – 2016. – № 2 (24). – С. 125-136. – Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No2/125.pdf (1,56 д.а.). Журнал індексується і реферується в зарубіжних базах РІНЦ (Росія); Google Scholar (США); EBSCO Publishing (США); Index Copernicus (Польща); Ulrich's Periodicals Directory (США).

29. Григорьев Г. С. Институциональная основа национальной экономики Украины / Г. С. Григорьев // Уральский научный вестник (Казахстан). – 2016. – № 2. – С. 104-114. (0,97 д.а.).

30. Hryhoriev H. S. Mechanism of innovative trend of development of commodity businesses / H. S. Hryhoriev // Nauka i studia: Economiczne nauki. – Przemysl. – 2016. – №2. – С. 98-110. (1,02 д.а.).

Публікації за матеріалами конференцій

31. Григор'єв Г. С. Теоретичні аспекти державного регулювання фінансово-економічних процесів / Г. С. Григор'єв // «Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів» / Матеріали VIII Міжнародного круглого столу (5 травня 2017 року) / ОНУ імені І. І. Мечникова / Одеса, 2017. – С. 38-42. (0,38 д.а.).

32. Григор'єв Г. С. Макроекономічні ефекти міжнародного трансферту технологій для української економіки / Г. С. Григор'єв // «Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні» / X Міжнародний бізнес-форум (21 березня 2017 року) /Київський національний торговельно-економічний університет / Київ, 2017. – С. 49-51. (0,14 д.а.).

33. Григор'єв Г. С. Концептуально-методичні принципи оцінки національної економіки / Г. С. Григор'єв // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України» / Збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2016 року) / Луцьк. – 2016. – С. 90-93. (0,11 д.а).

34. Hryhoriev H. S. Integration and innovation factors of international economic relations of Ukraine / H. S. Hryhoriev // «Маркетинг на міжнародних ринках товарів і послуг: глобальні аспекти» / IV Міжнародна науково-практична конференція викладачів, аспірантів, студентів : матеріали конференції у 2-х томах: Порпад, Словаччина, – 2016. – Т. 2. – С .296-297. (0,12 д.а).

35. Григор'єв Г. С. Методичні підходи ранжування ризиків за критерієм креативності / Г. С. Григор'єв, Н. Ю. Іванова // «Пріоритети нової економіки знань в XXI сторіччі» / VI Міжнародна науково-практична конференція (24-25 грудня 2015 року) / Дніпропетровськ. – ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури». – «Авітон». – 2015. – С. 61-62. (0,04 д.а., охарактеризовано реакцію уряду на макросоціальні ризики нестабільності для європейської інтеграції України – 0,02 д.а.)

36. Григор'єв Г. С. Транзитний потенціал країни, як чинник її глобальних переваг / Г. С. Григор'єв // «Наукова спадщина Саймона Кузнеця та перспективи розвитку глобальної і національної економік в XXI столітті» Міжнародний

науковий симпозіум (25-27 травня 2011 року) / Київ, НаУКМА. – С.129-134. (0,60 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Григор'єв Г. С. Державне регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: теорія і методологія. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Львівський торговельно-економічний університет, Львів, 2018.

Дослідження присвячене розробці теоретичних, методологічних і практичних аспектів державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації.

У роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення важливої науково-прикладної проблеми, що полягає у розробці концептуальних, теоретико-методологічних та методико-прикладних положень державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації. У науковій праці досліджено категорію «фінансово-економічні процеси» в системі державного регулювання національної економіки, досліджено інструменти, сформовано методологічний базис стратегічного оцінювання національної економіки в умовах глобалізації.

Запропоновано методичні підходи до забезпечення сталих інтеграційних процесів у національному макроекономічному середовищі, які спрямовані на досягнення збалансованого фінансово-економічного розвитку національної економіки на основі вертикально-горизонтальної спрямованості та синергетичного ефекту. Досліджені макроекономічні показники національної економіки в умовах глобальної турбулентності. Обґрунтовано аналітичний інструментарій для державного регулювання фінансово-економічних процесів.

У дослідженні сформовані пріоритетні напрями державного регулювання сегментної структури національної економіки. Запропоновано концепцію державного контролінгу в системі регулювання фінансово-економічних процесів національної економіки. Розроблено концептуальну модель механізму державного регулювання фінансово-економічних процесів. Розроблено методичне забезпечення діагностики в системі державного регулювання макроекономічного середовища та його сегментів. Удосконалено макроекономічне планування в системі державного регулювання.

Сформовано концептуальний базис та методологічні домінанти щодо інформаційної відкритості національної економіки. Запропоновано фінансово-економічний моніторинг у державному регулюванні національної економіки.

Ключові слова: державне регулювання, фінансово-економічні процеси, національна економіка, макроекономічне середовище, механізм державного регулювання, сегмент, макроекономічне планування, моделювання, діагностика, державний контролінг, соціально-економічні аспекти.

АННОТАЦИЯ

Григорьев Г. С. Государственное регулирование финансово-экономических процессов в условиях глобализации: теория и методология. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Львовский торгово-экономический университет, Львов, 2018.

Исследование посвящено разработке теоретических, методологических и практических аспектов государственного регулирования финансово-экономических процессов в условиях глобализации.

В работе осуществлено теоретическое обобщение и предложено решение важной научно-прикладной проблемы, которая заключается в разработке концептуальных, теоретико-методологических и методико-прикладных положений государственного регулирования финансово-экономических процессов в условиях глобализации. В научной работе исследовано категорию «финансово-экономические процессы» в системе государственного регулирования национальной экономики, исследованы инструменты, сформирован методологический базис стратегического оценивания национальной экономики в условиях глобализации.

Предложены методические подходы к обеспечению устойчивых интеграционных процессов в национальном макроэкономической среде, направленных на достижение сбалансированного финансово-экономического развития национальной экономики на основе вертикально-горизонтальной направленности и синергетического эффекта. Исследованы макроэкономические показатели национальной экономики в условиях глобальной турбулентности. Обоснован аналитический инструментарий для государственного регулирования финансово-экономических процессов.

В исследовании сформированы приоритетные направления государственного регулирования сегментной структуры национальной экономики. Предложена концепция государственного контроллинга в системе регулирования финансово-экономических процессов национальной экономики. Разработана концептуальная модель механизма государственного регулирования финансово-экономических процессов. Разработано методическое обеспечение диагностики в системе государственного регулирования макроэкономической среды и его сегментов. Усовершенствована макроэкономическое планирование в системе государственного регулирования.

Сформирован концептуальный базис и методологические доминанты по информационной открытости национальной экономики. Предложено финансово-экономический мониторинг в государственном регулировании национальной экономики.

Ключевые слова: государственное регулирование, финансово-экономические процессы, национальная экономика, макроэкономическая среда, механизм государственного регулирования, сегмент, макроэкономическое

планирование, моделирование, диагностика, государственный контроллинг, социально-экономические аспекты.

SUMMARY

Hennadii Hryhoriev State regulation of financial and economic processes under globalization: theory and methodology. – The manuscript.

Thesis for a Doctor of Economics degree by specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Lviv Trade and Economic University, Lviv, 2018.

The research is devoted to the development of theoretical, methodological and practical aspects of state regulation of financial and economic processes under globalization.

The theoretical generalization and the solution of an important scientific and applied problem, which consists in the development of conceptual, theoretical and methodological as well as methodical and applied provisions of the state regulation of financial and economic processes under globalization, was carried out. In the research the category "financial and economic processes" in the system of state regulation of the national economy was investigated, instruments were explored, the methodological basis of the strategic assessment of the national economy in the conditions of globalization was formed.

Methodical approaches for ensuring stable integration processes in the national macroeconomic environment, aimed at achieving balanced financial and economic development of the national economy on the basis of vertical-horizontal orientation and synergistic effect are proposed. The macroeconomic indicators of the national economy under global turbulence are investigated. The analytical tool for the state regulation of financial and economic processes is substantiated.

The research has formed the priority directions of state regulation of the segmental structure of the national economy. The concept of state controlling in the system of regulation of financial and economic processes of the national economy is proposed. The conceptual model of the mechanism of state regulation of financial and economic processes is developed. The methodical provision of diagnostics in the system of state regulation of the macroeconomic environment and its segments has been developed. Macroeconomic planning in the system of state regulation was improved.

The conceptual basis and methodological domains concerning the informational openness of the national economy are formed. The financial-economic monitoring in the state regulation of the national economy were proposed.

Key words: state regulation, financial and economic processes, national economy, macroeconomic environment, state regulation mechanism, segment, macroeconomic planning, modeling, diagnostics, state control, socio-economic aspects.